



## GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.



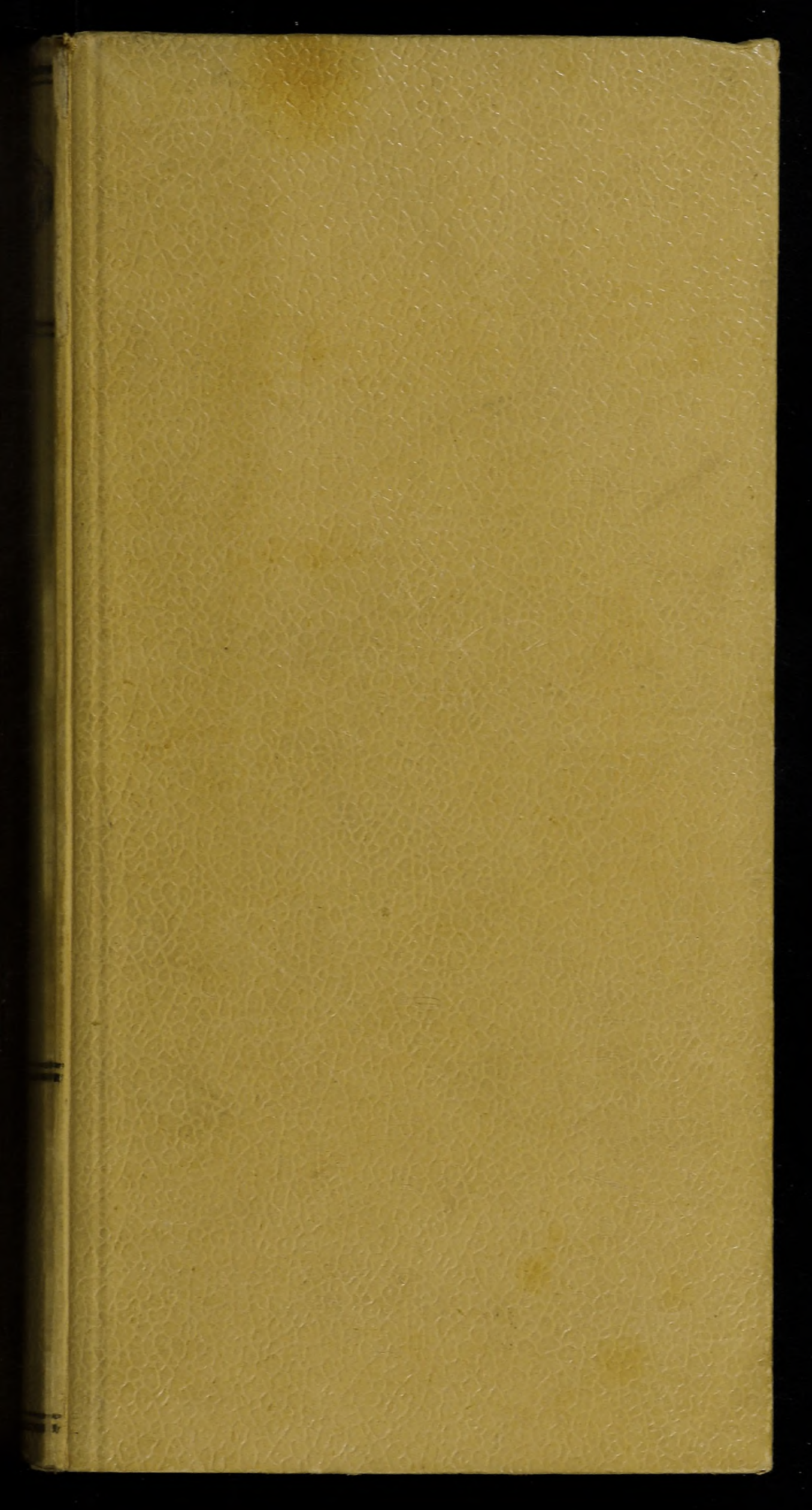
GÖTEBORGS  
UNIVERSITET



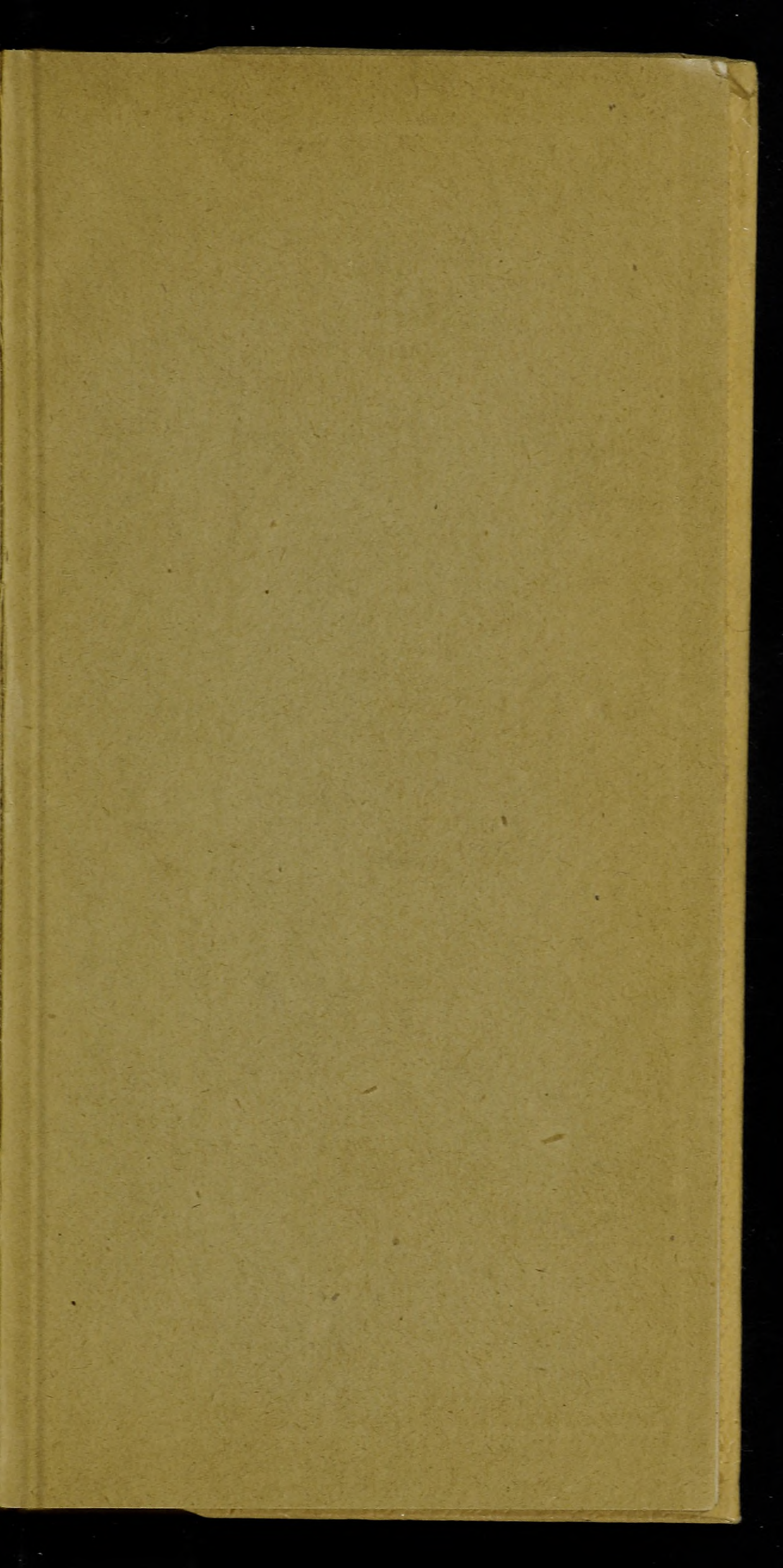
LUNDS  
UNIVERSITET

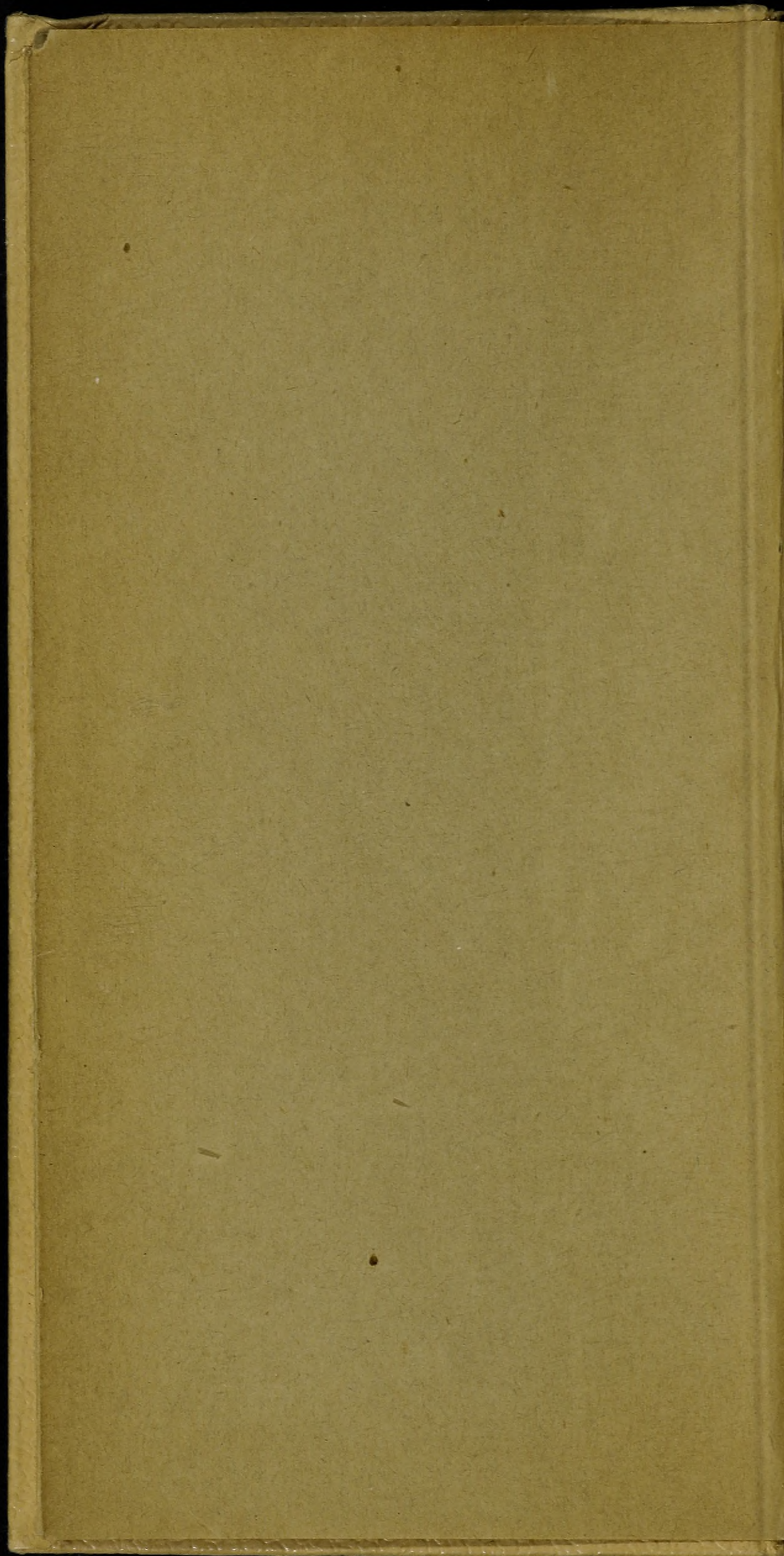


UPPSALA  
UNIVERSITET



Vitt.  
80.





*Anna Törnström*

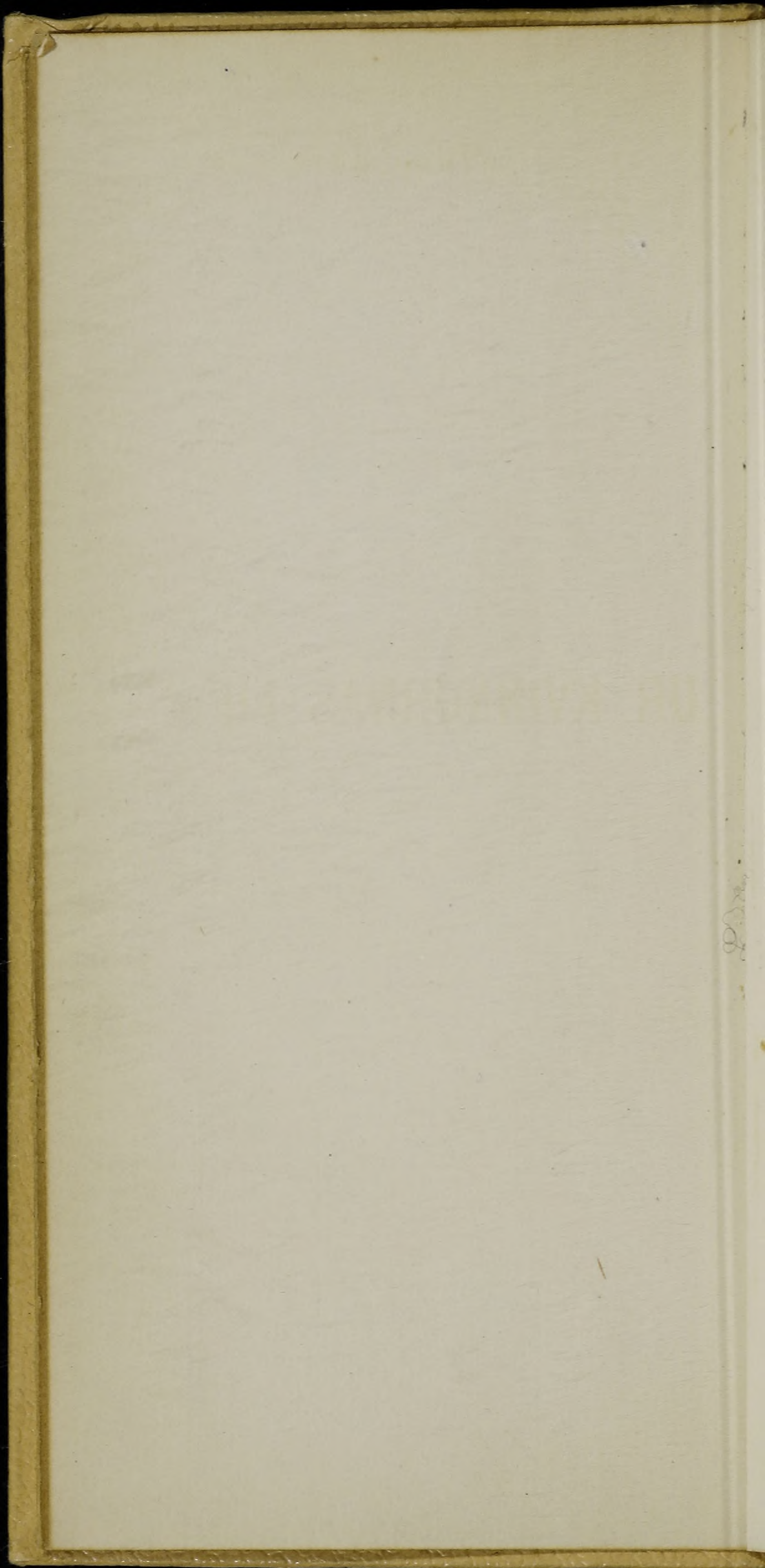
---

UR

KVINNORNAS

LIF

STUDIER



*Anna Törnström.*

UR KVINNORNAS LIF.



КНИЖКА № 11

UR KNIHOVNAS LIF

UR  
KVINNORNAS LIF.

STUDIER

AF

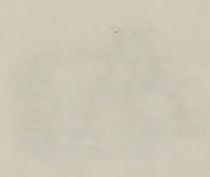
ANNA TÖRNSTRÖM.



STOCKHOLM.  
ALBERT BONNIERS FÖRLAG.

LIBRARY  
KVINNOORNAS LIF

ANNA TORSTENSON



STOCKHOLM.

ALB. BONNIERS BOKTRYCKERI 1897.

## I.

DET var en af de första dagarna, som hade en aning af vår öfver sig. Jag hade varit ute och flanerat, gata upp och gata ner, utan annat ändamål än att fråssa i känslan af att endast vara till — en känsla, som ju är typisk för våren.

Förmiddagen hade varit solig och lockande inifrån, men väl utkommen, hade det varit en kall, narig vind, som lät en känna sig besviken i sina sommardrömmar, men framåt aftonen hade det lugnat på, och det var bedårande härligt därute i stadens alléer och gator i vårskymningens blida ljus.

I förstädernas små bigator hade jag sett barnen dansa till den gamla outslitliga »Upp genom luften, bort öfver hafven», sjungen med tunna röster, hvars barnsligt behagliga timbre gjorde hjärtat vekt och varmt, och i alléerna hade jag mött massor af folk, som tydligen liksom jag voro ute för att berusa sig af vårens unga, jä-sande vin.

Hemkommen fann jag i min breflåda ett bref skrifvet med obekant handstil och af följande lydelse:

— — — —

Tillåt mig först presentera mig som en gammal gumma, som tillbringar sitt lif i kontemplativ stillhet på landet — år ut och år in. Men fastän gammal har jag intresse för allt ungt och älskar de unga såsom såningsmän af frön, som skola gro och bära frukt; hvad mer om ej alla frön äro grobara eller flyga bort för himmelens vindar . . . jag har min kärlek ändå till dessa frön.

Jag har läst, hvad ni skrivit än här, än där, och era ord, era tankar ha berört mig sympatiskt. Ni har i mitt själslif funnit en resonans, och jag har i skymningens stund, när elden flammade i min kakelugn och min gamla tjänarinna Lena sakta tassade af och an och ordnat tebordet, suttit och stirrat in i elden och fullföljt era tankar, hvilka ni ju ännu endast gifvit konturerade.

Och jag tyckte mig hafva så mycket att säga er — ett helt långt lif ligger bakom mig, och alla dessa senare år har jag suttit så att säga och smält intrycken, som jag förr mottog ute i världen.

Och i går kväll kom det öfver mig en sådan lust att personligen få träffa er. Kanske — sade jag mig själf — kunde jag vara henne till nytta, kanske kunde vi genom att ärligt och fritt säga ut våra innersta tankar komma att vinna mera klarhet, kanske skulle ni kunna ge allt, hvad jag gått och funderat öfver, konst-

närlig form . . . så drömde jag i går vid brasan, och i dag har jag, som ni ser, redan gått till verket och tillskrifvit er.

Jag har ett förslag att göra: skulle ni ej kunna ta afsked af staden en tid och tillbringa några månader här ute som min gäst?

Ni får fullkomligt sköta er själf och behöfver aldrig tänka på att göra mig sällskap utom när ni själf vill. Jag kan lofva er en god bädd, ett soligt rum med utsikt åt en gammal trädgård med skog i bakgrunden, ett enkelt, men välsmakande bord.

Om ej våra samtal leda till något resultat, om af hvad jag drömde vill bli ingenting — hvad mer — en tid, tillbringad på landet är aldrig förspild, och nu vinkar våren, och den ser ut att komma tidigt i år, och enligt alla gamla märken skall den blifva vacker. Lena kom i går in med några häggkvistar, som hade bladknoppar. Så ingen tid är att förlora om ni vill vara med från allra första början.

Kanske bör jag tillägga, att här är en särdeles vacker trakt med skogar och insjöar, något långt till grannar, dock icke längre än att man då och då besöker hvarandra.

Antager ni min proposition, så skrif endast dagen före ni kommer, skall skjuts vara er till mötes.

Tänk emellertid på saken ber  
er gamla okända väninna

\*\*\*

Som alltid bref på ett inbillningsrikt sinne satte detta mig in i en viss stämning.

Jag tyckte mig se den gamla frun och den gamla jungfrun på den gamla herrgården — naturligtvis måste också den vara gammal med alléer af mossiga, åldriga träd — jag såg brasan kasta sitt trefna sken öfver tebordet, där spritkökets lilla diaboliska blåa låga kom vattnet att sjuda i vattukitteln af silfver, och jag såg mig själf stå under vackra morgnar vid mitt fönster och dricka in luften, som



kom barrdoftbemängd från skogen där borta, och under mig var som en rosafärgad och hvit slöja af aplars och päronträds jungfruliga blommor.

Naturligtvis antog jag förslaget, så mycket mera som jag aldrig kommit på landet förr än i juni månad och otaliga gånger önskat tillbringa den första tidiga våren där.



## II.

SJUTTIOÅRIG, ganska mager och tunn med något skarpa drag, satt min gamla obekanta väninna i sin länstol.

Hennes ögon — gråa klara, skimrande som guld trots åren — logo mig till mötes. I samma minut, jag såg dessa ögon, gaf jag henne mitt hjärta, och jag tryckte en kyss på hennes bleka fina hand.

»Ser ni,» sade hon med detta leende i guldögonen, som jag redan lärt älska, »att man bör följa sin ingifvelse . . . det bringar endast glädje åstad — vi äro redan vänner, det känner jag.»

Visst blefvo vi vänner.

Vi voro som kött af samma kött, blod af samma blod. Vi hade samma åtrå att lära känna orsaken till alla företeelser, som mötte oss, samma kärlek till lifvet antingen det ristade smärteskåror i vår hud eller tände glädjeeldar i våra ögon. Vi voro som gengångare i en tid, som har så litet lefnadslust och som mer älskar nattens slöja, som döljer alla föremål och låter tanken oinskränkt kretsa en evig kretsgång rundt det egna jaget, än dagens indiskreta solljus, som älskar allt och vill vara med om allt; vi voro som gengångare i en tid, som hellre besjunger höstens gråluft och fuktiga jordmylla med döende blad än vårens eggande luft och spirande knoppar. Och vi voro som afkomlingar af sundt bondblood, som ännu kunde njuta osammansatt, enkel föda utan tillsats af raffinerade kryddor.

Det var endast den skillnaden mellan oss, att medan hon såg allt på afstånd var jag midt uppe i striden. Hon var utom skottlinien, jag inom.

Kände hon vårdoften komma in genom någon dörr, som lämnats öppen, väckte den endast minnen hos henne eller stilla fröjd öfver att ännu en gång få upplefva den ljufvaste af alla årstider, under det att den satte mitt blod i jäsning, gjorde det oroligt, fyllde det med begär.



### III.

VÅRLUKTEN satt ännu i mina kläder från mitt friluftslif i skog och mark, min gamla hade snusat in den med vidgade näsborrar och satt nu och smekte stilla de första hvita anemonerna med en nyans i lila, som jag medfört från skogen.

»Jaså, hon tycker verkligen mer om att trampa skogsstigarna än trottoarstenarna?»

»Om jag tycker! Ah, det är ljust härute; sådana eleganta, dämpade toner jag sett i dag: träden i lättaste gråbrunt, landsväg och tufvor och vissna blad i samma ton, endast afbruten af en och annan tall och

gran i mörkt grönt, luften grå, något disig.

Och myggorna, som surrade omkring, gingo in i landskapets färg, till och med fågelkvittret var dämpadt i dag — ej jublande som i sol — de äro nog konstnärer de små sångarna, de kände på sig hvad som passade in i stämningen.

Det är skada du ej var med.»

»Jag får nöja mig med att lefva om fagra vårdagar i minnet så länge ej termometern visar högre gradtal.»

»Men det är ej detsamma — jag kan egentligen ej med minnet, jag vill lefva i nuet.»

»Det är du det, men naturen har varit nog barmhärtig att låta ålderdomen kunna verkligt njuta om flydda dagar, i synnerhet ungdomsdagarna, — hur bitter skulle ej annars ålderdomen vara, där vi sitta oftast urståndsatta att fritt röra oss.

Jag förstod aldrig ålderdomen förr, jag fasade, när jag tänkte på den, den var formligen min buse: där såg

jag mig sitta ful, vissnad, öfvergifven, bitter och skarp, kanske på sin höjd resignerad med en min som smakade jag dagligen på suraste ättika.

Men när den så kom, småningom listande sig öfver mig, blef den motsatsen: den blef den blida kvällen på nyckfull dag med sol och stormiga skyar, den blef stilla lugn efter mycken längtan, ljus efter mörker.

Jag älskar den!»

»Du ser ut att göra det,» sade jag, tacksamt kännande det lugn, som smög sig öfver mig, där jag satt bekvämt tillbakalutad i en mjuk stol med mitt smaksinne redan färdigt att njuta af teet, som skulle serveras med de mest aptitliga påbredda smörgåsar. »När jag sitter så här midt emot dig i ditt behagliga rum, som bär en sådan prägel af dig själf, ditt harmoniska sinne, känner jag, att du måste göra det.»

»Ser du, min vän, när sinnena mattas, begär man ej så mycket, man är nöjd med att ha det godt och

lugnt och är hellre åskådare än medspelare på lifvets stora teater. Men därför begår också ålderdomen dagligen stora fel, när den ser med löje eller harm på ungdomen, hvars blod jäser och sjuder.

Herre Gud, det är väl ingen konst att låta bli att äta, när man inte är hungrig längre!

Nu gå mina dagar, den ena efter den andra, så lugna och jämna som verket i ett väl uppdraget ur, och jag tycker bäst om dem så; fordom däremot, om icke dagen förde någon händelse med sig, föreföll den mig trist som höstregnet, som kommer öfverraskande efter vackra sensommar-dagar.

Utanför mitt fönster i föräldrahemmet stod en lykta och brann sömnigt — om aftnarna på dylika färglösa dagar kunde jag stå och blicka ut i det svaga ljusskimmer, som den kastade, och jag fattades af leda till tillvaron, så ödsligt, dumt och innehållslöst föreföll mig det hela.



Så kallade högtidsaftnar och högtidsdagar led jag värst, ty det var alltid vanligt, att vi tillbringade dem i stilla ro inom familjen.

Jag har för öfrigt aldrig förstått nöjet af dessa reglementerade högtider.

En högtidsstund kommer någon sällsynt gång och besöker en människa, kommer oftast af den ringaste anledning: en solstråles alldeles särskilda glans, sammanträffandet med någon person, som sätter ens fantasi i rörelse, en liten visa sjungen på ett visst sätt, en fluga, som låter höra sitt glada surr en solig förårsdag, ty många äro de bagateller, som kunna stämma om ens sinne, och *då* blir det fest i luften, festglans i ögat, klang i stämman, det flammar, det sjunger, det dansar inom en, och man tycker världen vara full af förut oanade saligheter — ty allt blir dig till härlighet: den vind, som slår emot dig, den väg, du går.

Men ej komma sådana högtidsstunder precis på julafton eller påsk-

afton eller någon dylik helgdagskväll. Tvärtom äro just dessa aftnar saknadens, vemodets fester. Ty alla, som sakna, sakna då dubbelt.

Och hvem har ej någon att sakna... den ene saknar någon god vän, som den dagen för så och så lång tid tillbaka tillhviskade honom sitt hjärtliga 'god jull!' En saknar barndomstiden, en ungdomen, en hemmet, en någon annan plats, där hans hjärta stannat kvar.

Nej, anbefalld glädje har mist sin bouquet, men folk tycker nu en gång för alla om att ordna allt precis och punktligt. Men så straffas de också grymt; hur många tror du väl i själfva verket någonsin ägt glädjens blomma i sin fulla skönhet — inte en på hundra, min vän, ty med rå hand förkväfva de oftast glädjens spirande brodd i stället för att ansa den, fröjdas åt den med hela sin själ, sin tillvaro.

Låt aldrig ett tillfälle till verklig glädje gå dig ur händerna, grip det och låt det fylla dig helt!

Men kom nu och drick te, det är med det som glädjen, det blir fränt och bittert om man ej tar det i rätt tid.»



#### IV.

VI voro ute och åkte, den gamla och jag. I alléen åhörde vi en brumkör af bin, som sögo den söta saften ur gyllene lönnblommor, i skogen vajade björkarna graciöst sina gröna bladplymer bredvid furans stela, karga barr, på ängvallarna doftade den hvita mandelblomman, och grodslemmet lyste gällt grönt i diken och kärr.

Mitt öga tjustes af all denna vårliga fågring, och med sinnet svallande i festlig glädje insöp jag den doftande luften, och med en suck af befrielse ihågkom jag stadens dunster: gatans damm, apotekets blandade medika-

mentslukter, restaurantens biffstekar, speceriaffärens fräna odörer.

»Du är lycklig, du,» sade jag, »som har en sådan egendom — du håller den väl också bra kär?»

»Ja,» svarade hon, »men jag tror ej man riktigt har klart för sig *hur* fäst man är vid en sådan här gammal gård. Det är åratals minnen, de vemodiga ej mindre än de glada, som binda med sega, nästan outslitliga band, och allt blir liksom genompyrddt af dina tankars doft.

Där är fönstret, vid hvilket du satt, när lyckan kom mäktig och stark och lyfte dig ofvan nuet, där är trädet, hvars blads sus blandade sig med dina snyftningar, när kvalet kom och hotade krossa dig, där är sjön, som återgaf din bild, när du sorglöst glad plockade dess hvita rosor, där är stigen, som du sökte, när du behöfde ensamhet och ro; där vet du, hvar du har de olika väderstrecken: där bakom berget stiger solen upp hvarje morgon och börjar sin kungliga rond,

och där bortom skogen färgar hon skyarna med afskedets röda flammor.

Kanske sörjer du aldrig så någon människa, som om du förlorar ett dylikt gammalt näste, som blef till slott därför att du var drottningen däri.

Och de gamla möblerna i de kära välkända rummen älskar du just sådana som de äro, slitna, men slitna af dig och din familj, och du skulle ej vilja byta ut dem mot de mest eleganta polerade moderniteter i världen. De ha hvar och en sin historia att tälja, om de en vacker dag finge talets gåfva, och när du varit borta någon längre tid och får återse dina vänner på sina samma platser, är det som om ditt hjärta vidgade sig, och du famnar allt med smekande blick. Jag minns, att när mina föräldrar voro döda, var det ej fullt tomt och öde och ensamt förrän hemmet var helt upplöst, allt såldt och spridt åt många håll. Förut var det som om hvarje möbel, hvarje vrå hade bevarat något

af dem, hade kvar själfva deras själ,  
deras gemyt, deras tycken — endast  
kropparna voro borta.»



## V.

DET var anordnadt kafferep för kvinnorna från alla under Skogsbo lydande torp. De syntes ovanligt hemmastadda på herrgården och visade mycket litet af den blyghet, som brukar vidlåda underklassen vis å vis öfverklassen.

När de voro gångna blef därför min första anmärkning:

»Du måste sannerligen ha en passepartout till allas hjärtan.»

»Å, saken är helt enkelt den, att de känna instinktmässigt, att jag håller af dem och ej erkänner något moraliskt afstånd mellan oss.

Ja, vet du, det är verkligen några egenskaper hos folket, som gör, att



jag ofta sätter det högre än de så kallade bildade. Det är ärligare och naturligare till hela sitt väsen, försöker ej snobba med kunskaper, som det ej har; ej heller förstå underklassens människor att förställa sig, och de ljuga sig sällan vackrare än de äro — och — så det härligaste: de äro ej så andligt öfveransträngda som de andra och därför ej så nervösa, ja rent af onormala som de mera kultiverade.

Öfverklassen — naturligtvis med undantag af dessa, som inneha både ett odladt förstånd och ett finkänsligt sinne — är i det stora hela endast en samling af halfbildade, som vilja synas vara mera än de äro, som låtsas sig förstå allt utan att nätt och jämt veta mera än abc af lif och konst.

För min del är jag hellre tillsammans med underklassen än denna öfverklass, som hvarken är det ena eller det andra. Den förra förargar mig ytterst sällan — kanske därför, att jag aldrig fordrar så mycket af

den — den senare är i stånd att reta gallfeber på mig.

Visa en torpgumma en tafla och hon beundrar den oftast, men säger på samma gång rent ut, att hon ej förstår målning ett dugg.

Men visa en dam ur mängden densamma, och man skall snart känna både varma och kalla kårar längs sin estetiska ryggrad, ty hon hasplar ur sig en massa dumheter med en så själsäker ton, att man kan rakt häpna. Ty tro ej, att hon erkänner, att hon ej förstår den.

Å andra sidan medger jag, att för våra förfinade sinnen är vårt folks outvecklade smak och tarfliga yttre något som stöter. Det ges intet hos dem, som smeker vårt öga, väcker vår fantasi. Deras brist på hållning, deras smaklösa, illasittande kläder och uraktlåtenhet af — annat än i den mest primitiva form förekommande — snygghet och renlighet gifva ett intryck af ofinhet.

Ja, det kan ej nekas, att klumpigheten i hela deras uppträdande rätt som det är ger äfven deras vänner en viss olustsensation. Jag har känt det själf, i synnerhet när jag sett dem en masse på marknader eller i kyrkan: dessa trötthöjda ryggar, färade ansikten och vulgära kläder ha då gett en stark knuff åt mitt skönhetssinne.

Men det etiska och det estetiska äro två skilda ting, och jag säger ej, att folket är rätt därför, att deras uppfostran, så olika vår, lämnar andra individer, till det yttre; till det inre äro vi tämligen lika.»



## VI.

SOM ett gigantiskt mammutdjur ligger en fälld och skalad ek inne i skogen, där annars granarna rå. Jag har satt mig på dess rygg, ty marken är våt af regn. Och där jag sitter, blir naturen omkring mig den stämgaffel, som anger tonen, mina tankar skola taga.

Jag hör ringdufvans underliga kurrande, intet lif utan sorg, klagar hon, ingen kärlek utan tungsinne och smärta.

Och helt osökt tänker jag på den förlofning, som genom ett kort, jag fått på morgonen med posten, förkunnades ingången. Hon var en vän-

inna till mig, honom hade jag endast träffat en gång. När jag då såg dem samman, hade hon förefallit afvisande, och vi hoppades alla, att hon ej skulle ta honom. Men det hade blifvit så ändå . . . hon hade ej sluppit undan, han hade så att säga sugit sig fast vid henne.

Han var för öfrigt en underlig en, som gjorde rummet, där han var, nästan kvalmigt. Det fanns något exotiskt hos honom; mörk, smutsgul hy, stora ögon med släpande ögonlock, som sällan lyftes, dräkten oklanderlig och af en viss klädsam, ledig snitt. Det sensuella i denna natur framträdde starkt, det var ej denna sinnlighet, som genast är färdig sluta hvarje vacker kvinna i sin famn, det var en sjuklig, allt förtärande åtrå efter någon viss. Det kröp i åskådaren, när man såg honom närma sig hans nuvarande fästmö, och man märkte, att hon bleknade och hajade till, ty det var en lidelse, som hvarje ögonblick prostituerade sig.

Jag är säker på, att han påskyndar bröllopet så att hon ej kommer hinna att ångra sig, innan hon är fast och bunden med om ej oupplösliga så åtminstone mycket besvärliga band att frigöra sig ifrån.

Men med hennes finkänsliga sinne skall det bli henne omöjligt att härda ut. Hon skall komma att vändas, att hata sitt lif, och ångern, denna den grymmaste af alla plågor, skall blifva hennes dagars och nätter's ständige följeslagare. Ty att löda kyskhet och okyskhet samman med gyllene bojor är kanske svårare straff än galerslafvens fastlänkande vid sin brottslige kamrat.

Och jag stiger upp från min plats, plågad af vännens blifvande öde, och går genom skogen utan att se dess skönhet, men ringdufvans klagande kurrande hör jag alltjämt:

Intet lif utan sorg, ingen kärlek utan tungsinne och smärta.



## VII.

DET är en kväll i maj. Solen har gått ned, men reflexerna darra ännu öfver parkdammens vatten, hvori lindarnas kronor spegla sig och belägga vattnet med grön slöja. I guld och grönt gnistrar det — det är trolsk stämning öfver detta stycke landskap, och jag ser sagans prins och prinsessa komma seglande i blomsterprydd slup, dragen af hvita svanor.

Själf kommer jag gående på vägen längs dammen med händerna fulla af de vilda blommornas drottning, liljekonvaljen. Inte sant, det är som om skogens alla dofter destillerats i denna blomma: barr, löf,

friskt gräs, fuktig mossa, sval luft, skugga.

Och när jag kommer hem, slänger jag hatten på en stol, låter konvaljerna bli nära grannar med syrenerna, som med sina stora hvita och gredelina klasar fylla blomsterställningen och minna om bal och ungdom i hvitt och syren.

Så gör jag den iakttagelsen, att syrener så här enbart blomklasas utan sina gröna blad te sig aristokratiska under det att det gamla vanliga bruket att ha »det gröna» med göra dem till mera borgerliga blommor, hemtrefliga, doftande på lördagskvällen i nyskurad sal, det är sant, men ej nobla skönheter som nu.

Därefter slår jag mig ned i min vanliga stol midt emot den gamla, nickar gladt åt henne och med intrycket kvar från visionen af sagans prins och prinsessa där nere på parkdammens vatten i guld och grönt, ber jag:

»Berätta om din första kärlek!»



»Min första kärlek . . . var ett adligt namn, som klingade så vackert i mina öron — hade aldrig talat ett ord med ägaren.

Min andra var i en hvit stråhatt, som satt käckt på tjockt, krusigt hår, min tredje . . .»

»Asch nej, jag menar din första, verkliga kärlek.»

»Nå, så — den kom till mig på en sådan här vårdag som i dag, solig, glad som den människas leende, som älskar oss. Den kom och fyllde mig, hvars sinne alltid varit särdeles sundt, med ett jubel likt lärkans drill öfver slätterna, och mina drömmar fingo fotfäste och blefvo ljusa och skira som lätta sommarskyar, mina fantasier bundos, och min outredda längtan efter ett obestämdt något, som suttit och skälft och darrat och pockat inom mig, lugnade sig.

Han var af de män, jag mött, den förste med hvilken jag kunde utbyta tankar. Och Gud skall veta, att vi pratade och diskuterade. Det

låg så många frågor och jäste i luften — eller finns det alltid männe så många degämnen, som vänta att knådas af de unga.

Han hade ett skarpt förstånd och en stark entusiasm för alla företeelser inom lif och konst, men jag förstod sedermera, att han saknade den äkta konstnärliga uppfattningen, ty han såg det sköna genom sin intelligens, ej genom sin känsla, kunde göra en resa utan att se något, en ton i dagern, en vind, som smekte, satte honom ej i stämning, därtill behöfdes något mera reelt, så att säga handgripligt och påtagligt. Men det låg i hans friska, ursprungliga sätt och trefliga, hurtiga utseende något betagande, och den ifver och värme med hvilken han omfattade allt, som tilltalade honom, slog an på unga sinnen.

Snart blefvo alla mina tankar och drömmar en väf med honom till inslag, och alla hans väsens egendomligheter blefvo mig kära, och att endast gå det banalaste ärende ingaf mig

en lustkänsla: jag kunde ju möta honom.

Var jag älskad tillbaka . . . jag trodde det naturligtvis, och det såg ju också så ut, när han alltid sökte mitt sällskap framför alla andra flickors.

Emellertid blef det aldrig sagdt något, och ett handslag, när vi träffades och skildes, var det enda kroppsliga närmandet. Jag visste, att han i sitt umgänge med andra kvinnor ej var lika tillbakadragen som mot mig, och jag fann en ära uti, att han satte mig för högt för att ej alltid bemöta mig med en särskild aktning.

Då behagade detta mig — sedan hatade jag det.

Huru många gånger är det dock ej så. Hundratals män — och just de bästa — äro som han. Den kvinna, som de verkligen högakta och hålla af, sätta de upp på en piedestal och tillbedja — och gå sedan bort och gifva de andra smekningar, under det vi gå och längta efter ett bröst att lägga vårt hufvud intill, en hand att trycka.

Hvad under då om vi ofta ingå partier, som ingen människa förstår huru de kunnat komma till stånd — dignande af törst släcka vi denna vid en annan brunn, vi märka nog, att vattnet däri ej är klart, men låt gå! Vi kunna ju dock få dricka oss otörstiga — jag menar de män, som långt ifrån så finkänsligt tillbakadragna som de andra, med öfverflödande hand gifva hvad de förre — i all välmening och godtrogenhet — neka oss. Men, så länge vi äro själfbedragerskor, som tycka om att sitta som madonnor på fantasiens rosafärgade moln, äro vi värda detta.

Emellertid, när jag kände mig som lyckligast, började Richard, så hette han, så småningom glida ifrån mig; en annan ung flicka, ganska vacker, kom i hans väg, och innan jag visste ordet af, blef han förlofvad med henne.

Hvad jag tydligt erinrar mig första gången, som tvifvel på hans kärlek kom mitt inre att frysa.

Det var en pingstafton, vårarbetet i vår lilla trädgård var slutadt, alla gångar krattade till helgen, narcisserna doftade, doftade så starkt i medvetandet af ungdom, skönhet och kärlekslycka, och penséen — filosofen bland blommorna — blickade med sammetslena, kloka ögon på mig, där jag gick af och an i en af gångarna, lyssnande och väntande. Richard hade nämligen lofvat att tillbringa pingstafton hos oss, och jag hade redan anordnat tebordet under de gamla almarna och väntade nu endast gästen.

Tiden var inne för att han skulle kunna komma, men ingen syntes till. Det föll en sådan underlig oro öfver mig, och tvifvelsjuka tankar började sin hvirfveldans inom mig: kanske kom han ej, kanske, kanske började han tröttna på mig, kanske han träffat den där fröken L., som han talade så lifligt om här om dagen, fast jag då ej fäst mig vid det . . .

I detsamma kom ett stadsbud med ett bref, det var från honom med

underrättelse, att han ej komme, ty han hade lofvat följa fröken L. ett stycke på väg till hennes hem — hon bodde nämligen utom staden — och sedan blefve det för sent att komma.

Jag kramade papperet i handen och gick bort och dukade af tebordet — det var bättre att dricka teet inne, det kylde — jag liksom smekte koppar och fat med vemodig ömhet, det hade beredt mig sådant nöje att ordna dem, och nu . . . där såg jag de två gå landsvägen fram, den nedgående solen lyste på hennes ljusa hår — eller hade hon månne mörkt — och nu kanske sade han på sitt säregna sätt, med sin inträngande röst samma ord, som smekt mitt öra så många gånger . . .

När jag dukat af tebordet, lät jag tjänstflickan duka om uppe i matsalen — hvad rörde det mig nu huru det var anordnadt, när han ej var med. De mina voro särdeles gladt stämnda denna fagra pingstafton —

och — som jag aldrig tålde medlidande, hade jag intet annat val än att skratta med, men skrattet föreföll mig som det grymmaste hån, och jag tyckte timmarna till sängdags voro långa som väntans timmar alltid äro, och jag hade nu endast en längtan: att komma i ro i min egen kammar för att kunna låta den instängda smärtan få ta ut sin rätt.

Att hans förälskelse bytte om föremål, det kunde jag förstå och förlåta, men att en kvinna, som i andligt hänseende var mig underlägsen — ty jag lärde sedermera känna henne och fann att så var — blef min efterträderska, var mig ofattbart. Lifvet hade ännu ej blottat sig för mig, nu sedan slöjan ryckts bort, vet jag, att omedelbar, frisk kärlek ej gärna födes eller också snart dör mellan två 'resonnerande' individer.

Det är det mest tragiska i vårt lif detta: längtan efter förstående kärlek, och när den så kommer, dör den af brist på passande föda, dör af för

mycket andlig spis. Ty mannens sinnen vilja dock smekas, de fångas lättare af en vacker muns leende än tusende sanningar, sagda af en allvarlig ej behagsjuk mun.

Jag har märkt det i mitt eget förhållande vis å vis män: dem jag fäst mig vid ha alltid varit män med en viss intelligens, och jag blef deras kamrat — fri och obesvärad i mitt sätt emot dem, afhandlande med dem allt, som intresserade mig; men detta andens arbete under vår samvaro gjorde att jag aldrig tänkte på att vara endast kvinna, således fanns intet i mitt sätt, mina ögon, som tände deras sinnen — att älska mig föll därför utom deras känslors periferi.

Däremot i sällskap med de andra männen, som ej voro mig jämbördiga i förståndsskärpa, tyckte jag om, och det föll sig osökt, att jag litet smått koketterade, tänkte på huru jag såg ut och pratade endast som en kvinna, som vill behaga. Och detta blef gnistan, som tände.



Men för att återkomma till min första kärlek, så blef ju den min första stora sorg, blef till kalla frostnätter, hvarunder de fina hjärtbladen förfröso; det skulle visserligen spira upp andra i deras ställe, men dessa skulle aldrig lyfta sina hufvuden så säkra och stolta mot himlens blå, de skulle födas med aning om smärta, om att död följer på lif, det hade de andra aldrig känt, de hade först erfarit döden, när döden kom.»



## VIII.

EN dag långt fram i maj ligga alla de ljusgröna ormbunkarna, som nyss rullat upp sina fina blad, förfrusna längs skogsvägen, och den hvita vattenklöfvern har jag sett för sista gången denna vår; den ligger gul och slemmig i träskan.

Men solen skrattar åt alltsammans, hon ler med hela sin gyllene varelse från den skylösa blåa himlakupan och kysser ormbunksväxten så länge, att den till slut måste grönska på nytt.

Och det blir åter sommarfröjd och färgglädje: de nylöfvade ekarna glänsa röd-gulbruna, smörbollarna, dessa vildmarkens gula rosor, blomma,

och violerna kläda alla bergiga backar;  
men de känsliga sipporna hänga på  
hufvudet och ha en förnimmelse af  
att de ej längre stå i så hög gunst  
hos de nyckfulla människorna, andra  
blommor hafva tagit deras plats, och  
därför lägga de sig oförmärkt ner  
och dö... men de veta dock, att  
nästa vår skola de åter hälsas med  
jubelrop.



## IX.

»Nå, hvad säger du om denna art af vårs släkte, som Ester Rundberg är typisk för?»

Det hade varit främmande, en familj Rundberg.

»Jag säger, att man känner sig nästan obehaglig till mods... såg du hur hon koketterade för din inspektor?»

»Om jag såg... Men stackars flicka, hvad är att göra. I släktarf en fond af starka drifter, mycket pliktkänsla och ej lättsinnig är detta ju den enda utväg att på något sätt ge sitt lifsbegär luft. Det verkar osmakligt, jag medger det, detta koket-

teri, som i sin öfverdrift blir oskönt, men som sagdt que faire . . .

Ingenting upprör mig så som när jag ser allt ondt, som den instängda erotiken vållar, hur den slår in och afsätter en mängd andliga sjukdomar. Se på balernas drottning den stund, när männens uppmärksamhet mot henne ta slut. Du finner henne då i kyrkorna, ej med det stilla, forskande allvaret i blicken, utan med extatiska ögon skådar hon upp i den för henne öppnade himlen. Och huru många glada, lifstarka kvinnor finner man ej, som i höstbrytningens kritiska tid bli svärmodiga och egendomliga eller hänsynslöst bittra och skarpa mot allt och alla.

Stäng upp dörren till verandan, är du rar, jag blir het ännu så gammal jag är, när jag tänker på hvad jag och tusende andra ha lidit därför att vi blifvit uppfostrade i den tron, att vi äro kalla vaxdockor i stället för blodfulla Evor. Äfven de utmärktaste mödrar låta oss bli lög-

nerskor, och till och med de ärligaste af oss ha så insupit lögn och förställningskonst, att intet kan plåna ut dessa kvinnliga arfsynder. Och så detta, att vi uppväxa i tron att all sinnlighet är synd... hur ligga vi inte — de bästa bland oss — på våra unga knän och bedja fadern däruppe om förlåtelse för hvarje stackars tanke, som förirrat sig till vår hjärna, där blodet cirkulerar så lifligt, och intrycken komma och gå med vindens hastighet, hur göra vi ej bot, och hur sörja vi ej öfver den minsta lilla förtrolighet eller ynnest vi tillåtit någon af våra manliga vänner.

Och sedan långt, långt om länge, när denna barnslighet är öfver, då sitta vi så fast i denna vana att alltid visa oss kalla och likgiltiga, att vi kunna ej lösrycka oss därur, utan låtsa fortfarande som om mankønet ej vore till för oss.

Jag talar nu om finkänsliga kvinnor; kokottnaturerna veta nog att taga ut sin rätt.

Men så länge ännu uppfattningen om rätt och orätt är så vrång som den är, kan intet göras . . . millioner och åter millioner af kvinnor måste därför vandra samma tomma, fattiga väg som vi, måste lägga sig ned och dö och hviska med tunna läppar: lifvet kunde varit rikt.

Tills en gång efter århundraden breschen är gjord, och muren är ramlad, och vi våga visa oss sådana vi äro, varmblodiga och med vår egen kyskhet såsom det bästa pansar.»

Den bittra tonen slog mig såsom organ för ett personligt lidande, och jag invände:

»Men hur kan du så väl tolka detta, du har ju varit gift?»

Hon log.

»Ej förrän vid fyrtio år mitt barn.»



## X.

TROR du verkligen kvinnan är lika erotisk som mannen?» fortsatte jag samtalet vi haft aftonen förut.

»Jag skulle vilja svara ja och nej på samma gång — hon är lika erotisk, men på ett annat sätt, här är väsensskillnad som i allt annat hos de båda könen. Kvinnan är timidare i sin sensualitet, mannen brutalare. Jag skulle i ett par ord kunna uttrycka denna skillnad så: när mannen trånar efter famnandet, drömmer kvinnan endast om kyssar.

Men att vi en gång fattade af en sann kärlek äro trognare denna än mannen är ett faktum.



Och att vi sällan, mycket sällan, fattas af lidelse för någon manlig individ, som står under oss i socialt hänseende, är ju också konstateradt. Mannens förbindelser visa oftast — motsatsen höll jag på att säga. Dels beror detta troligtvis på att en man af lägre samhällsställning saknar den takt, det behag, som ju dock mången gång kvinnan af folket har, han är klumpig och tarflig, och detta kan vårt skönhetssinne ej komma öfver. Så kan det ju också ha sin rot uti, att en man af folket nästan aldrig vågar närma sig oss, och vi kvinnor äro nu en gång till för att ge, aldrig för att taga.

Men visst äro vi sensuella, mera än vi ana. Jag har lagt märke till det många gånger, då kvinnorna kasta af sig masken, och det yttre blir ett aftryck af de lönligaste känslorna, dessa känslor, som de själfva äro naivt omedvetna om och hvars skriftecken endast kunna dechiffreras af den invigde.

Jag återkallar nu i minnet en episod ur min ungdom, inte min första ungdom, utan då jag hunnit så långt, att jag reflekterade öfver hvad jag såg:

Det var en afton långt ute i skärgården. En afton under högsommartiden, varm med angenäm doft från nyslaget hö, kvaf, stark lukt från bondbörnas svartfläckiga, svagt rosafärgade och hvita blommor, söt, rusande från de ännu oslagna klöfverfälten. Vinden från hafvet var nästan ingen, så jordens ångor härskade; åt öppna hafvet gingo himmel och vatten i en enda gråblå ton, i väster, där solen sänkt sig å en bädd af violetta kuddar, glänste luft och vatten i flammande rött som under en stark eldsvåda; den närmast liggande skärgården med skarpa, hårda bergkonturer bar en tung mörk färg med mycket svag skiftning i lila, och mellan det oändliga, vemodigt drömmande gråblå — dit ögat helst drogs — och det under insomnandet blossande solljuset, glänste till det starkt rödgula ögat från en blänkfyr.

Men denna afton satt ej som vanligt det lilla badsällskapet nere på klipporna vid vattnet och drömde eller skämtade, hafvet fick sjunga sin vagg-sång utan åhörare, ty vi hade bestämt oss för att dansa på en loge, hvarifrån det första inbärgade höet utsände sina berusande, lockande, dårande väl-lukter.

Det blef också en kväll helt olika de andra, som brukade ha en stämning öfver sig af ro och stillhet och sofvande önskningar. Nu var det jorden, som rådde, och markens mångdoftande örter i sommarnattens ljumma luft kommo snart allas sinnen att vibrera. Och ögon, som annars där nere om kvällarna vid det svala, kyska sommarnattshafvet, kunde se så lugna och klara ut som det genomskinliga vattnet, man hade framför sig, fingo nu glöd och värme, och händer dro-gos magnetiskt till hvarandra.

Ja, det var en egendomlig afton, eller rättare natt, jag minns den så väl ännu efter så många års förlopp.

I början gick allt litet trögt, de flesta hade aldrig varit med om någon dans på logegolf, utan möjligtvis som åskådare, och den fattiga musiken och de knaggliga tiljorna föreföllo ej lockande. Men när väl den första oundvikliga *françaisen*, dansad efter en gammal lustig marschmelodi, var öfver, började man känna sig hemma-stadd och skrattade godt åt det komiska i att dansa i halfskymning — ägaren hade nämligen förbjudit allt tändande af ljus.

Utanför logen hade ungherrarna anordnat ett bord med förfriskningar, och på bräder och stenar hade en del allmoge slagit sig ner för att se »herrskaberna» dansa.

Kvällen led, sommarnatten föll på.

Mellan danserna var man ute och andades in nattens alla olika dofter, och man drack hvarandra till af bålen, som var särdeles väl tillblandad, glimmande i glasen som vårt eget blod, som drifvits upp till kinderna, och syrligsöt af citron och socker, på

samma gång svalkande och rusande som sommarnattens luft.

Därinne i den skumma logen, där hödoften hade makten, glänste ögon och möttes händer, trycktes och skildes åt och möttes igen. Och de djärfvaste af kavaljererna kysste längst borta i skumrasket de vackraste flickorna, och ingen af dem syntes förnärmad för det, endast små flickaktiga skratt hördes då och då. Det pratades ej så mycket, glammades ej heller något vidare, men man log desto mera både med mun och ögon och dansade, dansade!

Mammorna hade alla troppat af utom en, mor till den yngsta af flickorna, men hon var närsynt och satt dessutom så nära dörren som möjligt för att slippa för mycket damm.

Under en paus fick en liten glad, oförarglig skådespelare med en präktigt vacker nacke — har du märkt att vackra nackar särdeles slå an på kvinnor? — tvunget upp och sjunga, och stående midt på golfvet, fångande

allas glada, varma blickar, sjöng han bättre än någonsin.

Först när solen åter började mätta dagern med sitt guld slutade vi dansa.

Och under hemfärden sjöngs naturligtvis, och aldrig hade stämmorna förefallit starkare och klangfullare, och lifvet aldrig rikare och fullare.

Men den lille skådespelarens syster berättade mig dagen därpå, att brodern sagt henne, att flickorna varit riktigt galna allesammans — och han, som hela sommaren gått och hållit dem för så stela och otillgängliga . . .

Ja, så kan det vara.»



## XI.

»OM jag ville leta i mitt minne, skulle jag finna otaliga bevisande exempel på kvinnornas sensualitet. Naturligtvis finnas de, som lida brist däraf, ja rent af förefalla könlösa — det är i allmänhet dessa, som blifva arbetsbin redan i tidiga år, intet hindrar dem gå den bana, de utstakat, ty de drömmar om älskog, som uppta en så stor del af den kvinnliga ungdomens tid, äro dem fjärran. Dessa temperamentslösa kvinnor hafva oftast små kalla, forskande ögon under det naturen bestått de mera passionerade med varma och vackra. Ty den gamla satsen, att ögonen äro själens

spegel, håller som så många andra gamla satser ej streck. Ögonen äro uttryck för det erotiska inom kvinno- naturen, munnens linier däremot tälja oss styrka eller svaghet, godhet, bitterhet, råhet, inskränkthet, finkänslighet.

Den kvinna, som af dem jag lärt känna ägt de skönaste ögonen, var gränslöst lättsinnig, för en ej-libertin blef hon vidrigheten själf, ty jag tror ej hon ägde en ren tanke. Men ögonen voro gudomliga, beslöjade af långa, svarta ögonhår, icke drömmande, men innerliga och ömma, och när en känsla eldade dem, blefvo de nästan vidunderligt stora och sköna.

Säg, håller du ej med mig att studiet öfver människonaturen, särskildt kvinno naturen, är ett af de allra intressantaste och mest lockande? Det ges så många djup, som ännu ej äro lodade, det finns så många följder, hvars orsaker ännu ingen hittat.

Ibland om vintern gör jag en och annan dansbjudning för ungdomen från de närmaste herrgårdarna. Ty



jag vet ju så väl, att en bal med all sin ungdomsfina erotik, vidt skild från det groft sensuella — är för en ung, ej blaserad kvinna en händelse, en stor, glad sådan. En man går på en bal för att fördrifva en afton; med frackens aftagande bortdunstar ofta bal-ruset.

Icke så en kvinna.

Dagarna före fantiserar hon, dagarna efter njuter hon i minnet bal-aftonens lustkänsla och på själfva balen insuger hon med alla fibrer ljuset, värmen, den säregna doften af blandade parfymer, musiken, dansrytmen, sin egen och männens liflighet, och hon ger sig hän som aldrig annars, och detta att gifva sig helt åt ögonblicket förskönar alltid en människa. Och den hyllning, som där tillfaller henne är hennes lifselexir, ty hyllning är för kvinnan, hvad penningförvärfvet och äran äro för mannen.

Då sitter jag medan dansen och glammet rår i ett hörn och låter alla passera revy: den unga blyga, kyska,

med kvinnlig mjukhet och hängifvenhet utrustade, som i hvilken toalett som helst, man aldrig tänker på kroppen; den fullblodiga, på hvilken man under den mest höghalsade ärbara dräkt dock gärna får förnimmelse af fylliga former och hvita lemmar, och hos hvilken, ehuru kommen från 'fint' hem, man snart nog märker kokotens tycken och nycker sticka fram fastän ungdomen ännu dämpar dem; den mognare kvinnan med moderliga instinkter, som kan göra ett hem så varmt och godt.

Det hvilar champagnestämning öfver en bal — för dem, som äro unga nog att kunna drömma och dikta. De gamla eller det torra förståndet känna endast en olidlig hetta och tycka sig se en massa galningar hoppa åstad.

För min del älskar jag att se denna ungdom, hvars kinder flamma och hvars ögon glänsa, ty det finns hos hvarje ung människa, äfven den mindre begåfvade, en gnista af diktare-

ande: hänförelse, fantasi, emottaglighet och konsten att gå upp i något med sin varelses hela glöd.

När vi nordbor blifva gamla frysa vi till is liksom våra sjöar och dammar, vi bli reserverade och tråkiga. Är det därför att solen så ofta går i moln här uppe, som vi äro så rädda för att visa oss lifliga — ty innerst äro vi dock detta.

Jag vet ej, men säkert är, att jag ofta fryser i mina vänners sällskap. Fordom — under ungdomstiden — fanns det dock olika grader värme hos dem, men sedan de nådde trettio-talet ha de alltid stått på den andliga fryspunkten; de ha fått åsikter, som ej låta rubba sig och äro konsekventa i allt.

Sällskapslifvet blir tryckande tråkigt och enformigt, ty hvar och en tänker endast på att taga sin värdighet i akt, och alla äro rädda för att synas inkorrekta i sitt uppträdande. Hvarje person besitter sina egendomligheter, det som just gör honom till en individ

för sig; om dessa finge komma fram  
otvunget och osökt blefve umgänges-  
lifvet rikt på växlande stämningar,  
upplifvande såsom ju meningen är.»



## XII.

STORMEN går hårdt åt askar, lindar och lönnar, deras blad slitas obarmhärtigt af och hvirfla sedan omkring i en förtvifflans dans i parkens gångar. Svalorna flyga oroligt af och an, och det kommer en regnskur, tvär och hastig, då och då. Det är något af höst, af sorg midt i sommarens klangdagar — en dissonans i en jublande fanfar.

Jag har slagit mig ned vid pianot och spelar hvad jag kommer öfver i notväg, än en banal melodi, utsmykkad med fadd grannlåt, än något af värde, som sätter själens strängar i dallring.

»Ja,» säger den gamla frun, som lockats in af musiken från sitt rum, där hon visst mest halfslumrat hela denna ruskiga dag, »det är det jag mest saknar här på landet, tonernas språk. Får jag någon gång höra musik, är den i allmänhet utförd på ett så underhaltigt sätt, att det kan aldrig bli tal om konstnjutning — och själf har jag alltid varit en klåpare.

Hvad var det sista du spelade?»

»En menuett ur en pianosonat af Grieg — känner du till honom?»

»Nej, endast till namnet, han har kommit till efter min tid.»

»Du skulle tycka om honom, jag vet ingen tonskald, som så förstått tolka den nordiska lyriken: sorg i solsken, svärmod midt i lyckans sköte.»

»Spela något af Chopin är du snäll, det är väl ändå aldrig någon, som så kunnat gifva den förfinade andens drömmar lif i toner.»

Och jag spelar Chopin medan stormen tilltager och bladens dans blifva allt vildare.

När jag slutat och snurrade om på pianostolen, såg jag min gamlas klara och lifliga ögon ha ett drömmande uttryck och hon sade:

»Vet du, hvad jag tror födt musiken: den längtan, som uppstod i det första människoparets hjärtan, när portarna till paradiset stängdes för dem. Ty då blef den forna sällheten till en dröm, en dröm om sol, som ständigt lyst öfver sköna ängder, om alltid blommande träd och örter, om kärlek, som alltid varit lika ny och frisk och vårlig, ty inga hvardagsomsorger nötte den.

Och när de så i sitt arbetes svett ätit sitt bröd och sutto ner och hvilade trötta ryggar mot knotig ceder, föreföll dem allt omkring dem så oskönt och trångt, och den kvävande, tyngande känslan af sorg måste få luft — och — den första sången, enformig, entonig kom trefvande öfver

läpparna och ackompanjerades af vindens sus bland trädets blad och grenar. Instinkten lärde dem sångens lisa.

Hvilket instrument tycker du bäst om?»

»Fiolen, ty det förefaller mig som kunde dess strängar anslå alla känslans toner: kärlekens glöd, drömmens sötma, hoppets ljusa glädje, renhetens och kyskhetens frid, kvalens skärande dissonanser.»

»Jag håller med dig, men vill lägga till, att olika instrument frambringa skilda stämningar, och intet kommer tillvaron att så svälla ut i jubel som orkesterns fyllighet och klangstyrka.

Dragspel verkar alltid gladt, gifvande en förnimmelse af sorglös ungdom, som sommarkväll vandrar fram mellan böljande sädesfält under det daggen faller och himlens blå bleknar.

Ett positiv däremot är alltid tungsint: du är ute och promenerar en



höstafton i staden, luften är helt mild och blid, du går gatan sorgglöst fram, tänkande på rätt ingenting, endast njutande aftonens behagliga, vänliga ro; din väg för dig emellertid förbi något panorama, vaxkabinett eller dylikt, du ägnar det ej en tanke, men ut till dig tränger en melodi, vefvad på ett positiv. Du stannar instinktmässigt och insuger hvarje ton ej endast med örat utan äfven med hjärtats finaste rötter. Och, min vän, om du af en eller annan orsak känner dig ensam, kan du vara färdig bli galen af den där musiken, hur tarflig den än förekommer och huru många som än rynka på näsan åt den.

Ty det är visst och sant, att intet ges, som så ger intryck på den känsliga som musik: är du jublande fri och glad och får höra någon vemodig melodi, din själ börjar genast sträfva efter att komma i samklang med musiken, dina höga, glada durtoner stämmas ner, och du framkallar svärmodiga molltankar.

Och hör du, när du känner dig lefnadstrött eller stukad, liffliga, seger-  
vissa fanfarer, var viss, de locka nog  
fram innerst inne hos dig nya lifs-  
möjligheter, något sjudande lefnads-  
lustigt som — bara det vågar — så  
gärna sticker upp sitt hoppfullt leende  
anlete.

Man säger, att musik lugnar, jag  
kan inte säga det, ja på så sätt som  
ett nytt intryck, som alltid tar bort  
det gamla.

Musik väcker upp så mycken läng-  
tan, längtan efter ett förflutet eller  
längtan efter det ouppnåeliga, lockar  
fram våra vänaste, blidaste tankar,  
men drager och tvingar oss också att  
göra något, som vi sedan under åra-  
tal kunna sitta och fundera öfver *huru*  
vi kunde komma dithän; den är både  
ängel och djäfvul.»



### XIII.

DEN uddhvassa lien blänker i soltindrande sommarluft, och för denna segrande öfvermakt falla alla ängens blommor ödmjukt till fota.

Lifskraftens fullhet sjuder ännu i i de fina ådrorna, de stå där raka med öppna soldrickande kalkar, när döden kommer. En härlig död tycker jag, som stannat, och tänker på huru alla mina glädjeämnen slippa öfverlefva sig själfva.

Men snart skola backarna och ängarna vara enbart mjukvågiga gröna mattor, och alla dessa blommor, som gifvit hvarje backe och äng sin sär-egna karakter, skola blifva till hö och

i all sin färgprakt endast lefva i vandrarens minne.

Den ner till den blänkande, vindlösa insjön sluttande ängen har varit öfvervägande blå, blå af de veka, något sentimentala blåklockorna, som ständigt med sina papperstunna klockor ringt sommarens helg; på backen, som omgärdas af björk och al, har den hvita krysantemen rådt, på raka, spänstiga stänglar ha de stått så tätt intill hvarandra, att de på afstånd verkat som snö; på en höjd har mitt öga alltid fallit på Johannisblomman, som glänst guldfager mot blekblå himmel.

Alla vildmarkens blommor skola dock ej dela samma öde. Uppe i skogarna, där de daggblå bären locka, står kvar i sin eleganta lilafärg orkidéen, »Jungfru Marias hand», den materialistiska smörblomman och den enkla, skuldfria, hvita dufkullan.

Om mossklädd, rödgrå granithäll slingrar också kaprifolium sina långa armar, och ur öppnade gula munnar

strömmar en narkotisk vällukt, som fyller luften med lidelse.

Och vid vägkanterna finnes ännu några vildrosor. För den ytliga betraktaren förefaller ju nyponblommorna alla *lika* hvarandra, alla ljusröda, med glatta, kyliga kronblad, som påminna om ett barns fina kinder och hafva en mjuk, ljuf andedräkt.

Men så är det ej, de äro hvarandra ganska olika i så väl ton som doft: djupt röda med stark lukt, liknande barrträdets terpentinarom; röda med en stark nyans i gredelint, erinrande om rödlätt hy i stark kyla, lätt rosenröda och blaskigt hvita med mycket svag bouquet.

Jag är stadd på en långpromenad och lägger mig nu under en späd fura ett stycke från landsvägen för att hvila.

Jag känner det som vore hela min varelse ett med naturen, den enkla, lifskraftiga, svenska naturen. Mitt hjärta slår så lugnt, och det är

som om den rena luften, ängarnas väna skönheter, barrskogens doft vore nog att fullt tillfredsställa mig. Det stiger intet oharmoniskt skri från mitt inre, där svider intet hemligt sår, allt är läkt, och min glädje är lika ljus som himlen öfver mig.

Men så sluter jag ögonen, och den ena blomsterhallucinationen efter den andra börjar sitt frestande anlopp: kaskader af rosor, fylliga, djupfärgade, med komplicerade vällukter, välla fram; kamelior, röda som heta kyssar, regna ner; heliotropen — dekadansens kanske mest typiska blomma — hviskar farliga ord med svartblå läppar. Fantasien låter mig njuta en fullständig färg- och doftorgie, och genast är mitt inre färdigt att fascineras däraf, att begära, önska de stora lidelserna, att älska skönhetskulten, att finna det hvardagliga banalt, det lilla smått, det enformiga trist, det väna tråkigt.

En lies hvässande väcker mig, och jag springer upp helt förargad öfver

att ens inre skall vara som en eols-  
harpa, på hvilken stämningvindarna  
spela efter behag.

Jag sträcker raskt ut, och efter  
några timmars gång har jag glömt  
mina orangeridrömmar och är åter  
vid samma ljusa, fjärilslätta lynne  
som vid början af promenaden. Jag  
har hunnit en djup, härlig skog, hvars  
svala skugga och fullkomliga ro är  
mig kär, och ett par ord i en dikt,  
som jag hörde för länge sedan, dyker  
upp i mitt minne, och jag upprepar  
i oändlighet: »Skogsensamhet, skogs-  
ensamhet . . .»

Vid slutet af skogen ligger en li-  
ten villalikhande byggnad. Jag gissar  
på ett skogvaktareboställe och bestäm-  
mer mig för att gå in där för att  
försöka få kokadt det kaffe, jag med-  
fört.

En liten spädlemmad ung varelse  
med blå ögon och mjuk mun kom-  
mer och öppnar vid min knackning,  
och jag är snart hemmastadd där inne  
hos den lilla skogvaktarefrun, som är

ensam hemma, ty hennes man är ute i skogen.

Skogsensamhet . . . förförisk är du under en och många sommardagar, men årslång dylik . . . fick jag nu en aning om kan bli skrämmande ensam, skrämmande dyster. Hon kunde förtälja mig detta denna lilla kvinna med de blåa, vemodiga ögonen.

Hon hade vuxit upp i ett enkelt men godt hem i en liflig trakt — motsatsen till denna, som var mycket folktom — varit som en yster pojke i den stora syskonkretsen af endast flickor, glada flickor, vackra flickor, som gifte sig så fort de blifvit upp-vuxna. Själ f stod hon brud vid sjutton år och kom så hit. Hennes man var den snällaste människa i världen, men hade jämt att göra i de stora skogarna, och då satt hon här ensam. Det friherrliga paret på herrgården voro för höga för henne, och så hade hon endast torparna, men med dem trufdes hon ej.

Alla dagar voro här hvarandra en-



formigt lika, inga glada grannar, som kommo på besök, intet nytt hände, och intet nytt såg man, intet att tänka på eller prata om. Allt var dödt och öde, endast granarna och furorna susade, susade.

Så satt hon där med sitt arbete i handen och ögonen blickande ut i fjärran, bort till det gamla kära hemmet, och hennes lif blef till en enda längtan, en enda saknad, och hennes lifssaga var redan inne på det plan, som för till förtviflan eller till den melankoli, som biter sig fast i hjärtat och syns i ögonen och hörs på det långsamma talet och förstås på den dröjande handtryckningen.

Hon försökte tåga för sin man, och när han var inne, hade hon ju också sina enda, lyckliga ögonblick, men skrattet dog alltmer på hennes läppar, och nu hade hon ej skrattat sedan hon var hemma sist i det gamla hemmet — och det var snart ett år sedan. Dessa små utflykter en gång om året voro hennes lufs ljusglimtar

— om dem väfde hon också alla sina drömmar.

Stackars liten, vek och blid och känslig hade hon för tidigt blifvit ryckt från moderstammen.

När hon i enkla ord med sina sorgsna blå ögon riktade på mig talade om det sällskap, hon hade af sina djur, var det som om jag blickat ner i något utsägligt smärftfullt, något, som ej kunde göras något vid, något ogripbart sorgligt, som lifvet ibland bjuder sina barn. Hon hade valt kon och kalfven till sina förtrogna, ty hon ville ej bedröfva sin snälle man med sina klagovisor.

Och hon talar till dem om hemmet, om far och mor och de glada syskonen, som kunna rifva upp och ner på ett hus många gånger om dagen.

Hon förtror dem, att nu skall hon baka och önskar, att hon kunde gå till mor med bakekaka . . .

Säger dem, att nu skall hennes ena syster, den lustiga Thea, förlofva

sig med sin sergeant, och *kanske* kan hon få komma med på bröllopet . . .

Hon hviskar till kossan, som slickar sin kalf, att kanske får hon, matmodern, nu också en liten kalf att ansa . . .

Hon gråter öfver sin gamla vän, att hoppet gick om intet, och att hon nu är så klen, så matt . . .

Men om det hände någon gång, att skogvaktaren måste vara borta om natten, har hon ej ens sina fyrfota vänner att förtro sig till, ty då vågar hon sig ej ut till dem.

Hu, nattugglan sitter där utanför och skriker som en människa i sjönöd, och människobarnets pulsar där inne i stugan banka i fasa, och det kryper ner under täcket och snyftar: »Mamma, mamma!»

Skogsensamhet . . . förförisk är du en och många sommardagar, men att lefva i dig är ut och är in verkar sjäslig förstämning, det lärde jag mig nu af denna unga, som så oförbehållsamt

berättade hela sitt korta lif för mig,  
främlingen, hvars alla sinnen njöto  
af skogens ensamhet, dess doft och  
ljuflighet.



#### XIV.

FÖR ovanlighetens skull fann Lena en dag, när hon kom för att anmäla middagen, mig och min gamla väninna helt beskäftiga med handarbeten ute på verandan. Hon sneglade litet förvånad åt min sida, ty min vana trogen sommartid, hade hon aldrig sett mig annat än hvilande efter mina långa turer i skog och mark eller med en bok eller tidning i hand.

Jag skrattade och fann genast en kär anledning att ge mig in på ett ämne, som gärna är min käpphäst.

»Du kan vara säker på,» sade jag till min gamla, i det jag lade ned mitt ovana arbete i sypåsen och på

ett skämtsamt högtidligt sätt bjöd henne armen, »att det, som till stor del gör vårt borgerliga sällskapslif så dödande tråkigt är just våra damers bruk att oftast borta sitta med en slät eller krokig nål i sina hvita händer.»

»Det vet jag just ej,» svarade hon, »tvärtom har jag alltid trott, att bjudningen varit trefligare för dem, som haft litet arbete med sig, än för dem, som suttit med händerna i skötet.»

»Så-å — äfven du min Brutus! — Går du in på, att ingen kan tjäna två herrar?»

»Ja.»

»Godt. Häraf följer, att du kommer att hålla med mig till sist.

Det ges väl knappt — kanske med undantag af att fälla en köks-handduk — något handarbete, som ej behöfver en viss eftertanke. Nåväl... du slår dig ned bredvid en sömmande eller virkande dam, ni börja lifligt prata, men du vet ej, hvilken minut din moitié ser med intetsägande

ögon på dig och mumlar 'två luftmaskor' eller stirrar ner på ett styng, som hon tagit i misshugg.

Du blir ovillkorligen enerverad och har för ditt lugn endast att välja mellan att tiga eller taga ett annat ämne, som är dig så likgiltigt, att det ej bekommer dig något om man ej hör dig eller genast kan svara dig.

Antingen måste bjudningen bli ett ordentligt symöte — där arbetet är hufvudsaken — eller en tråkig bjudning, ty ingen blir spirituell med arbetet i sin hand, och något intimt, innerligt samtal kan ej heller uppkomma, ty man ger sällan sitt hjärta, sin personlighet med virknålen mellan fingrarna och luftmaskor och stolpar i ordnad rad i hjärnan. Ty åt ett samtal som till allt annat, om det skall blifva något af, måste man ge sig helt, måste med fulla ögon se på sin interlokutör, följa ansiktets minspel, blickens skiftningar.

Ett angenämt samtal är ett af livets största njutningar, och det ges

väl ingen, som så kan gifva sig hän åt det som just kvinnan, ty hon är nog oegoistisk att följa med med hela sin själ, sin innersta tanke — mannen fullföljer sin egen tankegång, under det kvinnan lyssnar ej endast med öronen utan äfven med hjärtat.

Men ett råd:

Börja aldrig ett förtroligt samspråk med en kvinna, som är sysselsatt med arbete eller små barn, då är det slut med glädjen.

Dig behöfver jag naturligtvis ej säga, att jag ej tadlar handarbetet som kvinnligt arbete — visst icke — men jag tadlar det som ett hinder för sällskapslifvets rätta utveckling. Låt oss ha så många symöten som helst och låt oss arbeta hemma så det svider efter det, men måtte vi slippa detta ideliga trassande på sypåsar till liten nytta och intet nöje.

Må vår samvaro med våra vänner vara glad och fri, och låt oss i dessa stunder försöka utveckla våra sällskaps-



talanger, som jag ej tro vi sakna,  
men som nu slumra.

Se så, nu har jag hållit min pre-  
dikan, få nu höra om du säger amen  
därtill.»



## XV.

I FRÅN att ifrigt ha diskuterat frågan hvad ett bis surr mest påminde om — min gamla kommande till det resultat, att det var en violoncells toner, jag anförande den engelska författarinnan Olive Schreiners vackra yttrande, »gulbenta bi bjuda i sitt surr en drömmande lyrik» — kommo vi in på vårt vanliga kapitel om kvinnokönet.

»Om du anser lögnen och förställningskonsten — fastän frambringade af nödvändigheten — vara kvinnans största fel, hvilket är då hennes vackraste sida?» frågade jag.

»Naturligtvis vår stora förmåga af tålamod och uppoffrande kärlek. Förr

tyckte jag nästan det låg något rent af löjligt däri, och det föreföll mig urfånigt detta förnekande af det egna jaget. Men nu har jag kommit underfund med att detta drag så vuxit samman med eller rättare är en del af vår natur, att frantoges detta vore väl själfva den kvinnliga stommen borta.

Lifvet är så underligt, och ens själsstämningar gå i så många krokar. När jag växte upp och medan jag ännu var ung, var det ej utan att jag smått föraktade kvinnorna, tyckte alltid de förde något jolmigt med sig, och jag satte männen dess högre.

Men jag tror kvinnorna hämnat sig, ty med åren har jag börjat älska dem och ofta just deras svaghet — eller styrka, hvilket man nu vill kalla det. Men i min kärlek till dem blandar sig alltid så mycket vemod, — hvarför, skall jag kanske ej helt kunna förklara.

Men när jag ser alla dessa gamla mammor och gamla mostrar och

fastrar gå och stöka i hemmen för att bädda så mjukt och göra det så varmt och prydligt som möjligt för det släkte, som växer upp omkring dem, är det som jag glömde alla deras fel, deras småaktighet, deras brist på andlig synvidd, och jag ville sätta dem alla som hedersgäster vid det stora lifsgästabudet.

Och när jag så lägger märke till hvad de ha för lön för sina tröttgångna fötter, sina böjda ryggar... kanske ära... ej det jag har sett... kanske rikedomar... näppeligen, fylles mitt inre af detta vemod, som känns som smärta och som ju utgör själfva dominanten i somliga människors känsluskala.

Jag sökte fordom alltid idealet hos männen.

Men det är märkvärdigt, hvad jag haft otur.

Jag har under min lefnad hört så många vackra klockor ljuda, de ha klingat så fulltoniga på afstånd, de ha lockat med både starka och ljuft

melodiska toner: kom till mig, till mig, jag har styrka, men är ändå känslig, mitt hufvud är skarpt och klart, men mitt hjärta är vekt, min hörsel är så fin, att den förnimmer själfva dallringen af känslans strängar!

Och jag har dårats af klockornas harmoniska klang, och jag har skyndat till, men så fort jag närmat mig, har liksom klangen förlorat i skönhet, och när jag till sist lagt mitt öra till klockan, har jag märkt, att den haft ett sprucket ljud, och när jag sett noga efter, har jag snart funnit sprickan.

Så ha de så kallade begåfvade männen varit med hvilka jag sammanträffat: många ord och vackra ord och stora ord, men små i handling, med litet känsla och tomma på verkligt djupa tankar, fordrande allt, men gifvande så ynkligt litet.

Men jag har som sagdt dels haft otur, dels begärt för mycket.»



## XVI.

LUFTEN darrar blå af värme öfver berg och under lindar, hvilka nu bära sina ljusgula stjärnblommor med honungslukt.

Mina ögon fråssa af en skål, som jag har framför mig med fylliga hvita rosor, hvita som snöflingor, hvita som näckrosor, hvitgula som grädde. Men min tanke skyndar till en annan plats denna kväfheta dag, söker upp någon sval grotta vid hafvet.

Hafvet . . .

Intet är som det i sin våldsamhet, när det skummar hvitt och fräser på våghöjderna och glänser grönt, säfgrönt i vågdalarna. Då är det som

finge ens själ vingstyrka, och man känner pulsarna slå i takt med stormvinden, som kommer mäktig och stark och rensar luften och höjer styrkans mod och skrämmer den svage och fege.

Intet är som hafvet med sin vänliga ro i blänkande sol och vindstilla. Då älskar det blåaste af allt blått, himlakupan, att spegla sig däri, och färgen fördjupas, och solen öfversållar spegeln i slösande konungslig gifmildhet med milliarder strålände, gnistrande, glänsande, glimmande diamanter.

Och det har framför allt svalka!

Ah, svalka?

För att stilla min längtan sträfvar jag mödosamt ner till den närmaste insjön och försöker där få en illusion af hafvet.

Jag fann nog en vacker idyll därnere:

Näckrosorna hvilade i maklig ro på det klara vattnet, skogen stod anande stilla omkring stranden, och

dagsländorna kretsade omkring mig och lifvade upp ensamheten. De voro där i all sin prakt och glans denna dag: långa färgrika kroppar med vingar så luftiga som det tunnaste flor i svart, i guld, i brons, i rödt och grönt.

Men hafvet . . . nej.

Här såg jag hela vattenytan, det fanns inga anade möjligheter som vid hafvet, där det vatten, man ser, är en del af det stora hela, af världshafvet. Vid insjön blir fantasien så innestängd, jag vet, hvad som finns där bakom skogsdungen: en betande ko på sin höjd; då däremot vid hafvet en rökpelare eller ett segel vid horisonten genast försätter mig till andra länder, stora samhällen, där lifvet pulserar kraftigt och fylligt.

\*

Åska och regn kommo som befriare. Jag andas åter, och så fort åskan är öfver skyndar jag ut. Jag



går så lätt på stigen, som för genom furuskogen. Det regnar ännu, stora fylliga droppar falla skarpt på hvarandra, men i ett nu försvinner det sista stora molnet, och himlen glänser blå med intensiv sol och i det mina ögon blicka upp från den våta marken, där de sista dropparna ännu göra ringar i pölarna, och de elfbenssvarta skogssniglarna med randiga ryggar, som likna en pärlbesättning på en dams elegant svarta dräkt, ligga tunga, fastnaglas de vid en praktfull syn: en illuminerad skog; på de medelstora barrträden gnistra gröna och gyllene stjärnor, flamma röda, orange-färgade, blåa bengaliska eldar och blänka med stilla vemodig stjärneglans tusende små lågor i lila och silfver.

När jag en stund beundrat den ståt och prakt, som vattendropparnas glänsande facetter framtröllat, kom åter ett stort svart moln farande på himlens blåa bana och sopade bort alla gnistrande färger, och skogen stod

nu dubbelt tung och mörk, och regndropparna föllo åter på hvarandra, skarpa och fylliga, och smattrade mot mark och barr.



## XVII.

SOMMAREN har nått sin kulmen och börjar tänka på retur. Landskapet har fått ett annat utseende; ljungens gredelina blommor — biens skafferi denna årstid — täcka alla bergsknallar fälten börja mista sina gula vågor och blifva till slättland, och detta bildar liksom större vidder för ögat, ormbunkarnas blad ha en anstrykning i gult, den röda flugsvampen och orange-färgade kantarellen lysa bjärta vid skogsstigarna.

I trädgården stå dock de fina ormbunksväxterna ännu helt ljusgröna, gladiolus' genomskinliga, eldröda blomblad göra allt för att fånga ens upp-

märksamhet, man beundrar dem ju alltid, men ej långt därifrån böja nejlikorna elegant sina fina stänglar med fläckiga, gräddhvita, purpurröda blommor, och dem ger man sin kärlek och pryder sig med; höggula solrosor verka dekorativt mot en grå vägg, och konvolvulus, som slingra sina spensliga armar kring en berså, bära i mängd snöhvita liljor; spalierpäronen hänga tunga mellan glänsande mörkgröna blad, och äpplena på de gamla mossanstrukna träden ha börjat få röda strimmor på de glatta kinderna.

Vi sitta, den gamla, jag och inspektoren och dricka kaffe i trädgårdens lindgrotta.

»Jag vet ingen angenämare stund på dagen än vid kaffedrickningen på eftermiddagen,» säger vår värdinna i det hon serverar den rykande drycken i de vida kopparna, som hafva en prägel af forntid och trefnad.

»Naturligtvis,» svarar inspektoren i en artig ton, hvori man dock kan ana en nyans af ringaktning, »det är

af gammalt känt att för damerna är 'kaffetären den bästa af alla jordiska drycker'.»

»Ja, och skulle man skrifva den nyare tidens kvinnas historia finge ej kaffet uteglömmas, ty det spelar stor rol för kvinnorna af folket och borgarklassen. Inom de högre kretsarna finns så mycket annat, som förströr, men för oss enkla hem-kvinnor, som så sällan tangera yttervärlden, trakterar kaffet första fiol i den orkester, som är till för att glädja och roa.

En tid voro ju kafferepen alldeles komna ur modet, men man lär ju åter tagit till nåder detta nöje och det med rätta, ty jag vet intet mera betecknande och fullkomligt i stil med våra ärbara, godhjärtade, något beskedliga och tunga svenska kvinnor än kafferepen, dessa små tillställningar med sina massor af läckra småbröd, sin hemtrefliga prägel och värmande intimitet.

Glädje . . . hvad är egentligen glädje . . .

För några är endast det glädje, när feststämningen stiger i höga, ljusfyllda salar och champagnen skummar i klingande, gnistrande kristallglas, för andra, när dansen går med lif och lust på logens dammiga golf, somliga kunna endast njuta intellektuelt, en snillrik bok, ett tänkande samtal. Så finnas de för hvilka jordens högsta sällhet ligger i en kopp varmt kaffe.

Har någon af er varit på kvinnofdelningen i fattighusens sjuksalar?

För dessa gamlingar, af världen glömda, hvars dag ingen annan färg har än sjukdomens och ledsnadens svarta och gråa, tränger med kaffedoften in en glimmande gnista af lifvets röda eld. De få ju heller intet kaffe utan någon bjuder dem eller de själfva kunna förtjäna därtill genom stickning eller dylikt. Jag har sett mer än ett par af dessa matta ögon i mumieliknande ansikten få litet af den glans, som de fordom ägde i ungdomens och hälsans dagar, när de

visat mig sin lilla kaffekittel, som de skydda som sin heligaste relik.

Ty det kan ej nekas, att den stimulans, som männen finna i pokalen, söka vi i den bruna vätskan, som värmer blodet och klarar tanken utan att tynga hjärnan.

Och någon passion måste människan ha annars är hon andligen död — och mat och dryck är väl vår sista dylika.»



## XVIII.

»JAG har egentligen bra litet reda på din historia, vill du ej tälja din 'lefnadssaga' för mig?» säger jag en afton.

»Å, mitt lif bjuder just inga märkvärdigheter — och ändå — hur många dåraktigheter har ej min hjärna drömt — min, som alla andra kvinnors.

Mitt hem var ett godt hem, en republik, hvori alla medborgare voro fria människor, där det ej gjordes anmärkningar öfver bagateller, och hvar och en fick göra som honom bäst behagade, såvida det ej störde den allmänna säkerheten.

Mitt hem var också ett lyckligt hem, så tillvida, att alla dess med-



lemmar voro förenade genom en kärlekens länk, som aldrig brast, hur mycket den än spändes; hade du tilläfventyrs gjort det galnaste i världen, bragt din familj mycken sorg och i förtviflan flytt till främmande ort, men där råkat värre ut och i ännu större förtviflan vändt åter och så en kall vinterdag stått utanför hemmets dörr och dröjt med att träda in, du hade snart blifvit sedd, ty kärleksfullt oroliga ögon glömde aldrig hvarje dag att spana efter den vilsekomna, och alltid var det någon, som drömt om dig och därför väntat din ankomst.

Nu på senare åren, när jag ligger och hvilar på min soffa med min gamla kropp tyngd af årens trötthet, men med hjärnan klart arbetande som ville den ej veta af någon ålderdomsvaghet, stiger det ena minnet efter det andra från mina ungdomsdagar i föräldrahemmet fram i all sin glans, belyst af minnenas förskönande, förgyllande sol. Ty det är med minnen som med godt vin, det ligger till sig

med åren, blir fylligare, rikare med stark bouquet.

Jag ser vår stora sal med sina ljusblommiga tapeter och enkla, borgerliga möbler, den långa soffan, bordet där framför med sin knutna bordduk, klaveret. Jag hör oss ungdomar stimma, och rätt som det är går ett sorl genom rummet: 'om vi finge dansa!' Och lilla mamma ger sin tillåtelse, och ungherrarna få brådtom att rulla ihop de hemväfda mattorna, flytta bordet i en vrå, och far själf slår sig ned vid klaveret och dunkar med stela fingrar den alltid lika gärna hörda 'Sofia'-valsen.

Inom parentes sagdt så vet du, jag beklagar högeligen vår nutidsungdom, som skall sitta i en med allehanda småsoffor, småbord och småsaker öfverlastad salong, där det knappt är plats att flytta sig från den ena stolen till den andra, än mindre ta' en svängom!

Så dyker också upp i minnet, när vår far hade sina spelpartier. Ljus

sättas i silfverstakar, och spelborden ordnas, toddybrickan blänker, och i den stora vattenmuggen med sina upphöjda figurer i blå lera sjuder det kokheta vattnet. Så hör jag 'gubbarnas' skrattsalfvor åt hvarandras kvickheter och klingande med glaset . . .

Men aftonen kunde, såvida vi ej ägde någon intressant bok att läsa, förefalla oss flickor lång, distanserade som vi naturligtvis voro, och vi togo oss oftast en liten lur i något soffhörn tills jungfrun kom med budskapet, att 'frun ber mamsellerna vara snälla och duka!' Då blef det lif i oss, och vi började vårt arbete med stor ifver. En tog fram gafflar och knifvar, en annan tallrikar, en bröt servetter i konstgjorda former och så vidare. Så in och båda till supé.

Far ville alltid, att vi flickor — vi voro fem stycken — skulle passa upp vid bordet, hvarför vi ej hunno äta förrän efteråt. Men så togo vi då igen skadan! Stängde dörrarna om-

kring oss, och sedan började ett muntert lif. Det äts och skålades och hölls tal och fördes naturligtvis ett fasligt väsen af oss, unga och högröstade som vi voro. Mamma satt trött och tyst och hvilade sig och bad oss ej väsnas så, men med respekten var det klent, och stimmet tilltog i stället för att aftaga.

Till sist blefvo vi då ändtligen mätta och började duka af, mer än en gång till men för tallrikar och fat. Glammet tog nu vid i köket tills far kom och förmälde att 'farbröderna' ville taga afsked.

Och snart därefter blef det tyst i det gamla huset. Far hade sagt till mamma sitt sedvanliga 'tack för i kväll, gumma lilla!' och mor hade svarat med en fråga och förmodan på samma gång, 'det var ju bra alltsammans?' Och vi flickor troppade af till våra soffrum, där vi halfsofvande klädde af och lade oss, slumrande in med tankarna fästa vid hvad 'roligt', som väntade dagen därpå.

När jag var några och tjugu år upplöstes mitt hem, ty båda mina föräldrar dogo nästan samtidigt.

Nu var det att själf börja taga nappatag med lifvet. Så länge en kvinna har sin tillvaro i föräldrahemmet — åtminstone så länge modern lefver — fortfar hon oftast att till en viss grad — äfven om mycket öfver barnåldern — att förblifva barn. Ty det är alltid modern, som bär hemmets tunga och hetta, det är alltid hon, som får hitta på utvägar. När hon är död, börjar en annan period.

Man har ingen att tyrannisera, ingen att slå sina armar om och hviska: håller du af mig, mamma lilla — ingen förskönande spegel att blicka i innan man far på bal och som säger sitt: klädningen är så vacker den kan bli — och du med — ingen som sitter uppe och väntar för att hjälpa ta' ur hårnålarna ur det unga hufvudet, hvarest balminnena trängas om hvarandra . . .

Min lott blef att vara lärarinna i en större flickskola eller pension, som det den tiden hette.

När jag om morgonen kom till skolan, styrkt af nattens sömn och glad öfver morgonens ljus, tycktes mig skolarbetet ha en föryngrande verkan, de unga, glada ansiktena, som logo mig till mötes, stojet, brådskan, allt tilltalade mig och friskade upp mina lifsandar, men när jag gick hem till middagen efter slutadt arbete, släpade jag benen efter mig, ty detta ideliga omtuggande, detta visst något af stramhet öfver min person för att hålla respekten uppe, gjorde mig trött och uppledsen. Och under rasterna det mest intresselösa samtal med mina kolleger, som nog voro hederliga, präktiga kvinnor, men särdeles dogmatiska och stereotypa.

Ibland var jag bjuden i mina elevers hem. Hvad jag gärna skulle velat vara ung och glad och rasat med mina flickor som goda kamrater, men så kom tvånget från skolan öfver

mig, och det blef alltid sordin öfver mitt sätt. Jag var så ond på mig själf öfver detta, att jag kunde skära tänder, men föga hjälpte det, ty när mödrarna högtidligt började fråga: hur går det för min lilla flicka i skolan? flögo alla föresatser sin kos, och jag satt åter i tvångströja.

Stundom föreföll det mig som om ödet ej kunde hafva hittat på någon mera raffinerad grymhet än låta mig bli lärarinna och att ha min varelse i andras hem.

Jag kunde under kvällarna drifva omkring på stadens gator och stjåla mig till en och annan blick i upplysta hem, och jag utmålade för mig familjelifvet som ett paradiset, hvilket nu var stängdt för mig.

Jag glömde alla de hämmande band, som jag visste det ägde för individen, och jag såg endast härligheterna i denna lustgård, såg de vänliga blickarna, hörde de glada skratten, log i mjugg åt de små förtretligheterna. Och jag kände, hvad sjö-

mannen måste känna, när han i främmande land står utanför ett dylikt hem och ut till honom tränger en kvinnoröst, som kanske minner honom om en moders, sisters eller trolofvads.

Och jag kunde gå hem till mitt ensamma rum hos människor, som voro mitt hjärta fjärran, och känna det så svidande svårt, att jag grät.

Ja, det är visst och sant, att kvinnan är ett familjedjur.

För öfrigt tillbringade jag vintertid mången timme i min »drömstol», hvilket namn en vän till mig gifvit en länstol jag hade och i hvilken jag gärna satt.

Jag lät mig hypnotiseras af dikters ord och rytm, och med fantasien som medium besökte jag andra länder, lefde under helt andra förhållanden.

Jag var i solig söder och plockade gyllene drufvor, vandrade i gamla klostergångar, där allt var svalt och stilla och lifvet lefdes efter silfverklingande klocka, eller var jag i värl-



dens metropoler, där aldrig mitt blod hann mängas med en droppa af ledsnadens beska saft. Stundom var jag härskarinna öfver något slott, hvars flöjlar insveptes af molnen och gnisslade genom stormens framfart, där ögat njöt af de stora vidderna och tanken famnade det sublima, eller bodde jag i dalen, där bäcken rinner mild och vänlig och hjordarna beta daggfriskt gräs och bykyrkans klockor klinga ut öfver idyller.

Fantasien var min enda lydiga tjänarinna, och jag använde henne också flitigt. Men inbillningen är dock lifvets blodlösa skugga, och lifvet själft är och blir alltid härskaren öfver våra hjärtan.

Jag kände mig ej heller rikare än när det fanns någon, hvars stämma hade denna sonora klang, som jag älskade, detta uttryck i ögon, som förförde mig på nytt till att väfva på idealiserandets skira slöja, fastän den fina, glittrande väfnaden gång på gång brutalt gjordes sönder.

Min första kärlek har jag ju redan talat om för dig. Jag skulle ej vara ärlig om jag sade, att den också var den sista.

Men guden Eros knöt aldrig mera till bindeln så hårdt för mina ögon, den tillät alltid något titthål, så att när bindeln föll, blef jag aldrig så öfverraskad öfver hvad mina ögon sågo. Därför blef det heller aldrig någon riktig hjärtesveda — det var endast ett ljus, som dog i dag, i morgon kunde det åter tändas ett nytt . . .

Jag är rädd, att det var endast mina sinnen, som rördes — mitt hjärta, mitt förstånd voro oberörda.

Nå, för öfrigt är jag nu af den åsikten, att hvarje kärlek är i sin födsel sinnlig.

Icke så att förstå, att våra tankar befläcka denna känsla med sinnliga älskogsdrömmar — nej tvärtom — den kommer ren, skär och jungfrulig, och äfven den lättsinnigaste sätter vid en verklig kärleks födsel sina drömmars drottning på en piedestal.

Men gnistan, som tänder, härstammar likväl från det element, som bränner och tär . . . och först sedan, när årtal gått, när elden flammat och brunnit och börjat förkolna, när man slipat kantigheterna mot hvarandra, och det då visar sig under hvardagslivets mångahanda, att dessa naturer, som den sinnliga gnistan antände, hade så mycken ursprunglig likhet, att huru olika än talen voro, facit dock alltid blefvo lika — först då blir det tid att tala om hjärtats kärlek, då är det den framspringer som den ljufvaste blomman på lifvets träd, då blir dessa tvås bostad ett hem, och det hemmets brasa en brasa, som värmer, då stråla ljusen med festlig glans äfven i hvardagsrummen och ej endast i salongen, när gästerna samlas, då dofta blommorna i arbetsrummets fönster, och barnen känna sig aldrig hemlösa.

Men jag förstår så godt, när kvinnor i samma minut de bikta sina förälskelser, säga att de ej äro sensuella.

Jag har varit likadan. Hade någon fordomdags sagdt, att jag också hade en släng af slevven, hade jag blifvit alldeles utom mig.

Om vi i denna stund hade ett tiotal fruar här af den vanliga sorten och dryftade denna fråga, skulle du få se dem allesammans rista sina hufvuden och kalla mig en ogudaktig och sedeslös varelse, om de än aldrig så väl kände till mitt lif och visste af hvilket etiskt allvar det alltid varit prägladt. De skulle ej betänka, att de blefvo tidigt gifta, så att för dem ställde sig saken annorlunda.»



## XIX.

»Som jag förut nämnt, blef jag ej gift förrän vid fyrtio år. Många äro ju då i sin ålders höst, men så var det ej med mig. Mitt yttre var naturligtvis ej fraicht, men mina ögon hade ännu glans, och mitt inre behöfde endast litet sol för att genast vara färdigt spira upp gröna, friska skott.

Min man hade varit gift förut, men hade inga barn.»

»Älskade du honom?»

»Älskade . . . hvad språket dock är fattigt, när det ej har mer än en benämning på denna i så många varieteter förekommande lifvets blomma,

som vi gifvit namnet kärlek: aldrig förvisnande som eternellen, varm och dock kysk som rosen, giftig som bolmörten, berusande som jasminen, stolt och stel som tulpanen, blyg och ödmjuk och dock passionerad som violen, ömtålig som sensitivan, hårdig som furan, lidelsefull som den röda vallmon, sval som skärets bleka, färglösa 'nakna jungfrun' ... *Ett* namn på alla dessa känslövidar — ifrån den svaga bris, som endast berör ytan och åstadkommer det stilla vågskvalpet, till den storm som vållar skeppsbrott!

Det var något lugnt, jämt och normalt i hans lynne, som gjorde honom till en den angenämaste människa att lefva dagligen samman med. Om ej hans person tände flammor, så kände jag mig dock alltid värmd af den blida vänlighet och hänsynfullhet, som var det centrala i hans väsen.

Och för mig, som de sista tjugu åren varit van att komma och gå så

att säga på kommando, blef det fria lifvet här ute på Skogsbo något nytt, och att äga mynt att röra sig med verkade stimulerande. Ty att lägga ut pengar har alltid åstadkommit en viss lustkänsla hos mig, och där hade jag ju i så många år måst vända på hvarje öre, innan jag lade ut det. Jag hatade sparsamhet och hade dagligen, stundligen måst öfva den.

Min man skrattade alltid, när han såg med hvilken förtjusning jag reste in till staden med väl späckad börs för att göra uppköp till hushåll och garderob. Den lycklige — han hade aldrig vetat, hvad fattigdom ville säga, fattigdom, denna buse, som skrämmer ner modet och böjer ryggen och gör oss osäkra och tafatta.

Och jag glädde mig som ett barn, när jag kunde krydda våra måltider med något nytt för gommen eller smakfullt för ögat, och jag kunde gå och småmysa för mig själf, när jag fick någon bra idé. Lifvet be-

står af småsaker, och att göra dessa åtråvärdiga är ofta lyckans hemlighet.

Det lade sig med åren öfver mitt sinne ett ljuft lugn, en frid, som lät mig njuta tillvaron som aldrig förr. Och på soliga dagar, när jag var ute som du nu i skog och mark, kunde jag känna ett visst ungdomligt jubel klinga inom mig, och jag famnade jord och himmel med tjusta blickar. Ty den dagliga intimiteten med naturen, som jag här lefde i, gjorde kropp och själ friska och mottagliga för glädje och lycka.

Lycka . . . det är ju egentligen något, som vår nutid lyst i bann, smärtornas iskänkarinna besitter nu jorden, henne bringas rökoffer, och man dricker sig helst rusig af sorgens beska dryck med vemodets sötma på botten. Man glömmer att lyckan sitter och ler sitt ljusa leende i ungdomsglädjen, i de vakna drömmarna, i den varma blicken från ett kärt öga, i arbetsglädjen, i hvilat, i vårens stigande



saf och spirande knoppar, i sommarsolens glans, i höstens färgprakt, i nattens heliga tystnad, i festsalen, i ordets makt — det talade och det skrifna — i hafvets skiftande skönhet, i konstnärens skapande stunder, vid den tillfrisknades läger, vid musikens klang, vid växande kärlek, vid trofast vänskap, vid hemmets härd, vid gamla fördomars fall, vid nya tankars födelse, tillväxt och seger, vid sympatiens förstående ord.

På sin höjd minns man och erkänner efteråt — när hon är svunnen — att man dock ägt lyckan. Nå, hvar tid har sitt mod, sin smak!

Efter tio års samlif dog min man, och sedan dess har jag lefvat här stilla och tillbakadraget, i synnerhet sedan min hälsa blef så här vacklande.

Som jag sade dig: mitt lif bjuder inga stora händelser, inga märkvärdigheter, det är ett hvardagslif till det yttre, men jag vill ej kalla det så till det inre, ty jag har känt mycket

och rikt, och det är väl egentligen  
det, som färgar dagen, som ger ljus  
och skugga och lif åt hvad vi  
genomgå.»



## XX.

FÄRGRIKARE höst såg jag aldrig. Endast alen hade bibehållit sin gröna färgton och såg helt hvardaglig ut bredvid de andra träden i sina festdräkter: asken i gulgrönt, björken i guldfärg, hasseln i gult och brunt, berberisbusken i tegelrött och viburnum opulus i violett, blåbärsriset var i rubinrött, och lingonväxten bar röda koraller.

I trädgården hade till och med de gamla oxlarna gjort sig eleganta och uppträdde i terracottarött; i drifbänkarna lågo de öfvermogna gurkorna till frösättning och indisk krasse blommade kring ärggröna fruktstammar.

Men så kom den kalla, våta höstdimman och lade sig tung på blad och grässtrån, och det droppade stora kalla droppar från hustak och träd, guldskogen började slösa med sina mynt — snart är af rikedomen intet kvar.

Helt osökt börjar man nu, där man går framåt landsvägarna, att drömma om staden . . .

Svala hösteftermiddagar, då gasen börjar tändas . . . ännu har man kvar friluftssmaken efter sommarsejouren och känner trängtan efter flanerlif, ser upp mot himlen om det skall behövas paraply — suckar — molnen profetera regn . . . fattar med ett ryck tag i paraplykryckan och ger sig i väg trots allt.

Ute är det friskt och behagligt, trottoarstenarna äro ännu fuktiga efter den sista regnskuren, mycket folk är ute, och de flesta hafva ännu en stark rodnad kvar på kinderna, satt dit i sommardagar af sol och vind.

Man tittar då och då in i bodfönstren för att beskåda dagens gäl-

lande moder, nickar belåten åt en och annan bekant, som passerar, eller stannar och utbyter några ord, kännande just därför, att man ej träffat så särdeles mycket folk under sommaren, en samhörighetkänsla, som gör en välvilligt stämd mot alla, kända eller okända, sympatiska eller osympatiska individer . . .

Man vet, att efter den första korta tiden, som har nyhetens behag, skall man vara öfverbelåten med stadslifvet och tycka det vara banalt som intet annat och människornas sällskap enahanda och tröttande, och man skall ligga på sin soffa och drömma om landets ro eller skall, när senhöstsolen lyser på kyrktorn och palatser, känna en längtan gripa sig efter sol på furustammar, sol på lätt frusna tjärn och insjöar.

Men det hjälper ej, vi vilja ha ombyte, vore vi så i själfva paradiset, skulle vi längta efter det, vi icke ha.

Men . . . jag dröjde ännu.

Aftnarna med sitt månsken höll mig starkast kvar, tror jag.

Att beundra månsken hade i många herrans år förefallit mig lika banalt som Wilde anser det vara att falla i ekstas öfver en solnedgång. Men här i dessa utsökt vackra nejder hade månskenet ett alldeles nytt tycke, och landskapet bjöd dessa höstaftnar på en sagolikt tjusande skönhet.

Det var på en skogspromenad en senhösteftermiddag jag först fick blick för den nattliga stjärnans skönhet.

Tung och mörk låg skogsvägen, ty dagen nådde sitt slut, det var något dystert som alltid i skog, när ej sol kastar sina glindrande fläckar på stammar och mark — plötsligt öppnade sig skogen, och en insjö låg framför mig. De mörka furorna rundt stränderna voro här afbrutna af en och annan gyllene höstbukett af löfträd, och öfver vattnet flammade ännu solreflexer, i förgrunden, vid sjöns bortersta ända, syntes något af månens bleka skära under en kant af ett

mörkblått moln, horisonten var ljus, i mättad varm blågrågul ton.

Småningom dog den starka efterglansen af solen — en hämndens blodiga färg — och det tunga molnet vek, så att plötsligt hela månskifvan syntes, en glänsande egg på en bila.

Det var som en uppenbarelse, ty i nästa ögonblick fick månen sin mera vanliga färg, och horisontens fina färgdikt var ändad.

Sedan var jag under alla följande aftnar på språng efter månstämningar, och jag belönades vanligen. Låg det dimma öfver skog och sjö och månens strålar försilfrade de flyktiga dunsterna, förstod jag godt folktrons sägner om älfdans . . . det var diktarandarna bland folket, som i fantasien sett de små varelserna bland månstrålar och vattendroppar — man tyckte ju själf man kunde ta' på dem.



## XXI.

MÅNKVÄLLARNA voro slut.

Och brasan flammade hvarje afton i den gamlas dagligrum. Äpplen hängde på snören framför elden och snurrade rundt, brynskades, pöste ut och doftade.

»Har du,» sade min gamla en afton, när vi suttit ovanligt tysta och följt de fantasterier, som glöden berättat oss, »har du någon gång tänkt på att en eldbrasa påminner om ett människolif — jag har aldrig funnit det förrän nu.

Af den lilla eldgnistan blir snart en sprakande eld, se blott huru den flammar och flammar, huru veden



häftigt brinner ner för att sedan ligga lugn som värmande glöd — det är ungdomsblodet, som har brådtom att förtära sig själf — de värmande glöden äro lifvets medelålder. Stundom finns något vedträ, som brinner längre än de öfriga, en dylik brand för tanken på dem, som lifvet igenom bevara något af ungdomselden och aldrig resignera, utan lefva alltid något slags lif, lif med sträfvan och hopp.

En brasa brinner hastigt ner, men är ej slocknad för det. Innan den falnar, innan ålderdomen kommer, flammar det till då och då, men till slut har flamman ingen lifskraft kvar, och askan lägger sig gråhvit och stoftlätt öfver glöden — lifvets gnista slocknar, dör, och kakelugnsdörrarna stängas till för det svarta tomrum, som gapar ut i rummet.

Några timmar lefver genom värmen i rummet minnet af brasan, men dagen därpå är den glömd och en ny tändes...»

»Nej, det har jag aldrig reflekterat öfver, men det var en fin tanke, du.»

Så tystnade vi åter, och den enas tankar foro hit, den andras dit.

»När du blir gammal,» fortsatte min väninna, om en stund, »skall äfven du på allvar slå dig ned på landet eller i en småstad, det känner jag på mig. När ditt nervlif blifvit utslitet — och det blir det alltid förr eller senare i ett stort samhälle — skall det kännas dig godt att sitta i en sådan där liten stad, där intetspår-vagnsrassel, inga tidningutropare störa, där lugnet lägger sig som 'bomull omkring hjärtat', som ett gammalt ordstäf lyder.

Där blir hemmet och det kontemplativa lifvet ens allt, och alla hem blifva liksom förenade genom en samhörighetskänsla, som de stora städerna sakna. I dem flytta folk oupphörligt, och när dörrplåten med ditt namn är borttagen, minns ingen i huset, att du bott där. Det ligger egentligen något egoistiskt, något okänsligt i den stora staden.»

»Men, du gamla rara, den ny-

fikenhet, som ju obestridligen vidlåder allt småstadsfolk, är dock något outhärdligt.»

»Ja, det kallas alltid nyfikenhet, men är mången gång medkänsla och intresse. Ser du, när man lefver ett stilla lif, hvilket faller af sig själft i en svensk småstad, där inga teatrar och intet vidare kafélif kan ge omväxling, blir verkligen den minsta bagatell af betydighet; det är sannerligen ej alltid af nyfikenhet eller klandersjuka, som man där blickar ut genom fönstret för att se hvem, som passerar, det är för eget nöje, det förströr och ger kanske ett litet intryck. Det kan förefalla dig, storstadsbarnet, retsamt, ja till och med löjligt, men det är en gifven följd af det stillastående lifvet.»

»När jag hör dig tala är det som om orden 'att förstå allt, är att förlåta allt', finge en verklig innebörd för mig, och din uppfattning blir mig dess nyare och kärare, som jag i mitt umgänge varit van vid helt annat.

Deras kritik öfver alla känslor har varit skoningslös, och bosch, humbug och urfånigt ha där varit slagorden, och oftast efter våra långa diskussioner har jag hvarken vetat ut eller in — mer än en gång har deras skärpa, deras dissekering af ens känslolif låtit en känna sig så liten, att detta mattat handlingskraften, och jag har nästan varit färdig lämna allt och sätta mig med händerna i skötet. När det inte fanns märg och kärna i något, hvad skulle man då sträfva för, när allt vore stjärnskott och inga konstanta stjärnor funnos, hvad skulle det då nytta till att vilja fånga de strålande irrblossen . . .»

»Nu kommer jag åter med mina förklaringar, ser du, detta hör ofta ungdomen till, vore inte denna skoningslösa kritik, detta sätt att förlöjliga allt, som ej ligger inom dess räckvidd, skulle det lätt åstadkomma stagnation. Man griper ej visdomen på samma gång som sökandet.

Men det blir till fel, till evig skada för dem, om denna klander-

sjuka icke endast är en period i deras lif utan öfvergår till bitterhet. I sitt handterande af dissektionsknifven skola de då aldrig bli annat än klåpare, de skola alltid komma att sarga i stället för att skära och skola därför aldrig träffa på någon full, hel känsla. Allt guld blir till mull i deras händer.

Men för att återgå till småstadslifvet, så vill jag göra den anmärkningen, att jag skulle ej föredraga den lilla staden framför den stora under en persons uppfostran, ty där är onekligen — lika så naturligt som det är kallt när vattnet fryser — trång horisont, som kan inverka menligt på utvecklingen. Men det är när lifvet kulminerat, när man vet på hvilken fot man står, och den yttre världen litet rör en eller inverkar, som den lilla staden är till välsignelse.

Du behöfver där ej slåss om hvarje kvadrattum golf- eller jordyta, för en jämförelsevis ringa penning får du flera rum och trädgårdstäppa, och ej

många steg från din trappa breder  
ängarna ut sina grönskande vidder,  
öfver hvilka lärkan jublar om våren  
och grågässen fara i sträck höstetid.»



## XXII.

DET gyllene bladverket har öfvergått i en brunaktig ton, och askar och björkar stå skelettartade mot luften.

Alléen vid dammen äger dock dessa dagar ett romantiskt tycke, de få bladen på träden och de glänsande på marken, vattnet som en genomskinlig svart diamant och de grågröna fältvidderna där ofvan bilda en vemodsfager höstdikt.

Jag har ställt mig midt i solskenet och blickar omkring mig: i bakgrunden mörka furutoppar på den höga åsen, lägre ner, där jag vet landsvägen går fram, fastän jag ej ser den, lyser ännu några gulröda färgklickar

på lönnar. Ett svagt klingande af en koskälla höres samt då och då en duns af potatis, som skördefolket kastar i sina stora korgar. Annars är allt stilla och luften genomskinligt klar, klar som den endast kan bli på efteråret. En metallglänsande fluga sätter sig på min arm, två kattor — en hane och en hona — tassa omkring, honan gör allt för att värja sig, till slut kilar hon vigt och smidigt upp i ett träd.

Jag är ute för att taga afsked af Skogsbo. Det har hunnit att blifva kärt äfven för mig och ännu kärare, när jag vet, att så länge den gamla lefver, skall jag vara välkommen här, välkommen på ett sådant sätt, som man så sällan är det här i världen annorstädes än i sitt eget gamla hem — jag vet, att jag skall kunna komma och blifva mottagen utan formaliteter, utan detta bråk, som är min högsta förskräckelse. Mitt rum skall alltid stå färdigt, eldadt och vädradt och vänta på mig, min tekopp, min stol skall



gamla Lena snart trolle fram, när hon hör min röst.

Och i medvetandet härom blir mitt hjärta så fullt och varmt, och jag välsignar vårdagen, som såg mig här för första gången.

Då bar häggen vid den gamla kvarnen sina första gröna små blad, sen dess har den blommat, doftat, fällt sin stass, och nu skall snart snön lägga sina hvita flingor på de nakna grenarna, och i vintersömnen skall hon då tro sig åter bära sina hvita blomklasar och drömma ljufva sommar-drömmar.

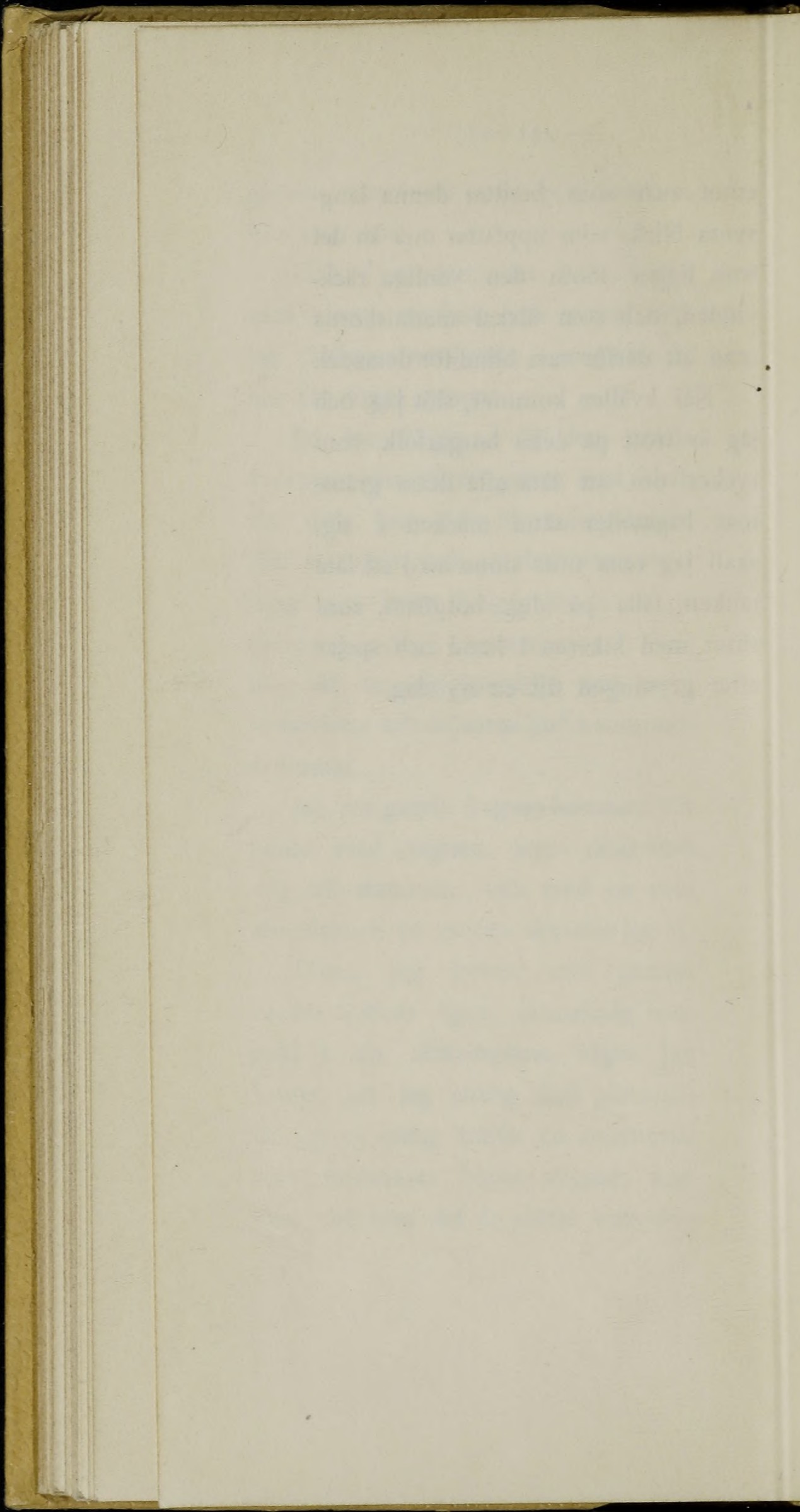
Jag ser gamle August kommer körande med vagnen, som skall föra mig till stationen, och med en sista afskedsblick på nejden skyndar jag in.

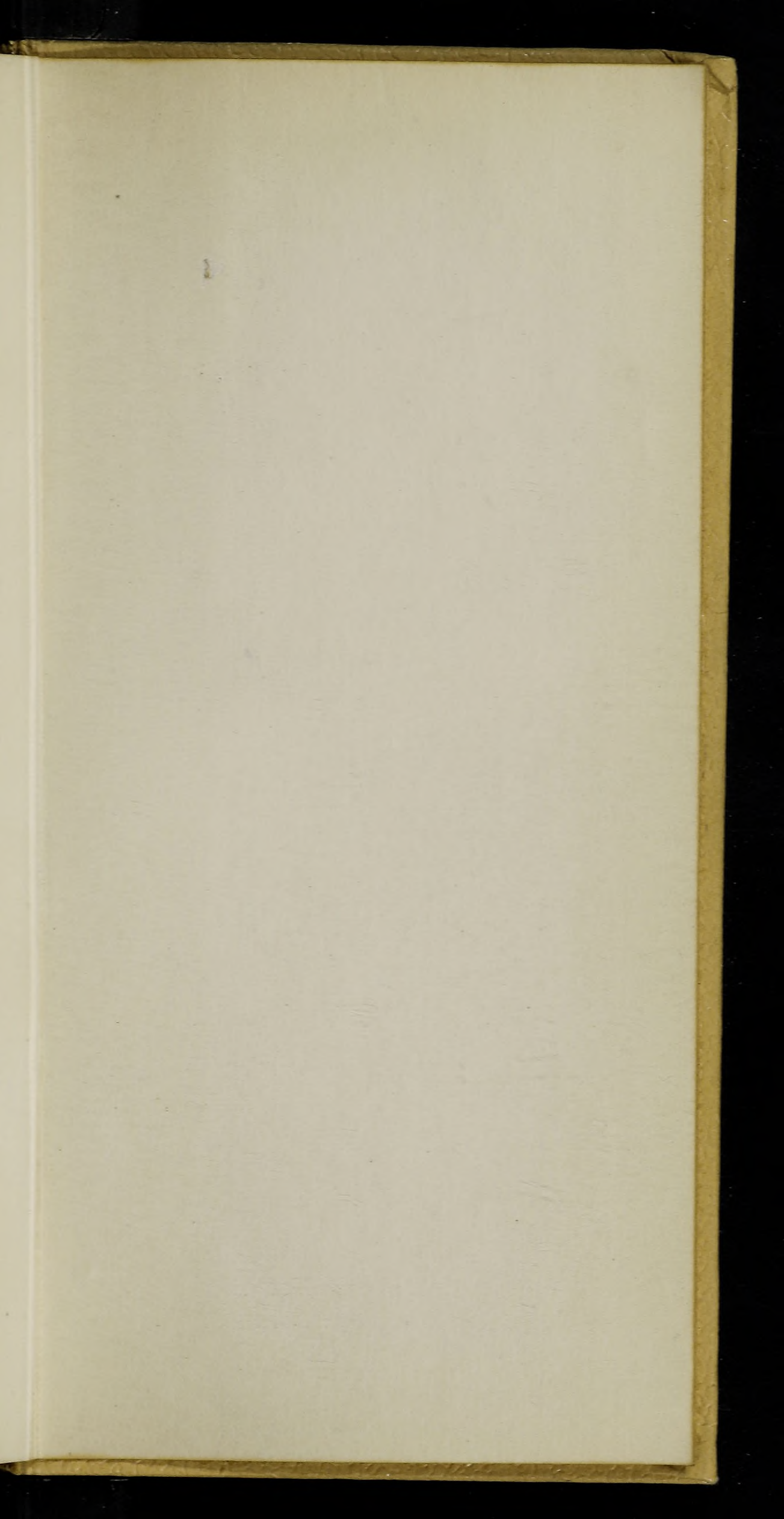
Innan jag kysser min gamlas vackra trofasta ögon, skimrande som guld i sin afskedsglans, säger jag henne, att jag aldrig skall glömma, att jag en gång träffat en kvinnosjäl utan fördomars hårda väggar, som man rätt som det är stöter hufvudet

emot och som besitter denna långsynta blick, som uppfattar mer än det som ligger inom den vanliga räckvidden, och som älskar människorna utan att därför vara blind för deras fel.

När kvällen kommer, slöt jag, och jag är trött på detta borgarfolk, som tycker om att låta alla dessa gränslösa bagateller sätta märken i sig, skall jag rena mitt sinne med att låta tanken falla på dig, borgfrun, som sitter med kikaren i hand och spejar efter gryningen till en ny dag.







ALBERT BONNIERS FÖRLAG.



ADOLF PAUL:

*Ung-Hans' kärleksbref.* 2: 50.



ANNA WAHLENBERG:

*Så hände det sig . . .* Tolf skizzer.  
2 kronor.



VERNER v. HEIDENSTAM:

*Karolinerna.* Första samlingen.  
4: 50.



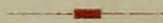
GUSTAF FRÖDING:

*Räggler å Paschaser.* Boka numra  
två. 1 krona.



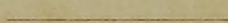
JOHAN LEVART:

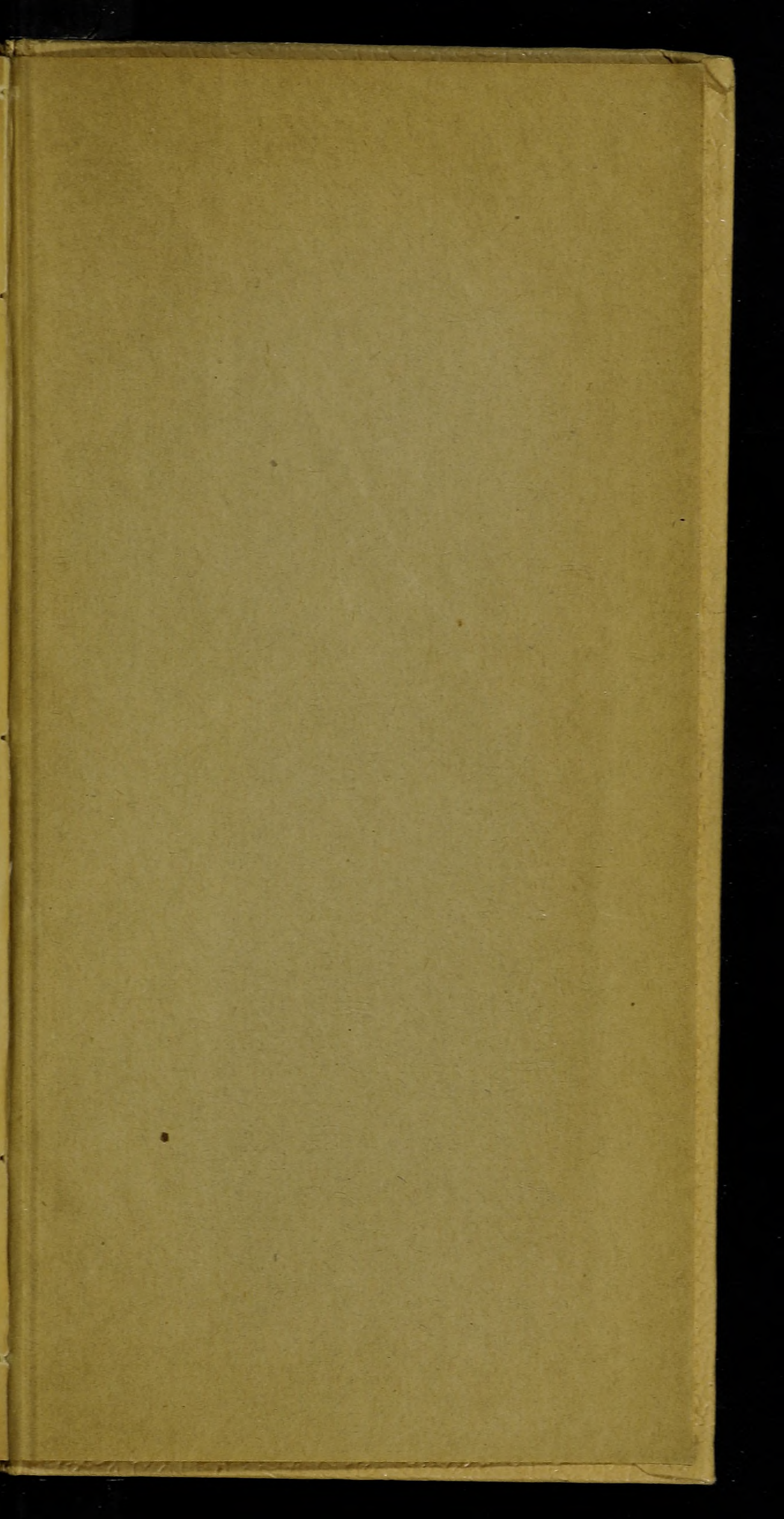
*Då jag var redaktör.* Med ett  
förord af JÖRGEN. 1 krona.

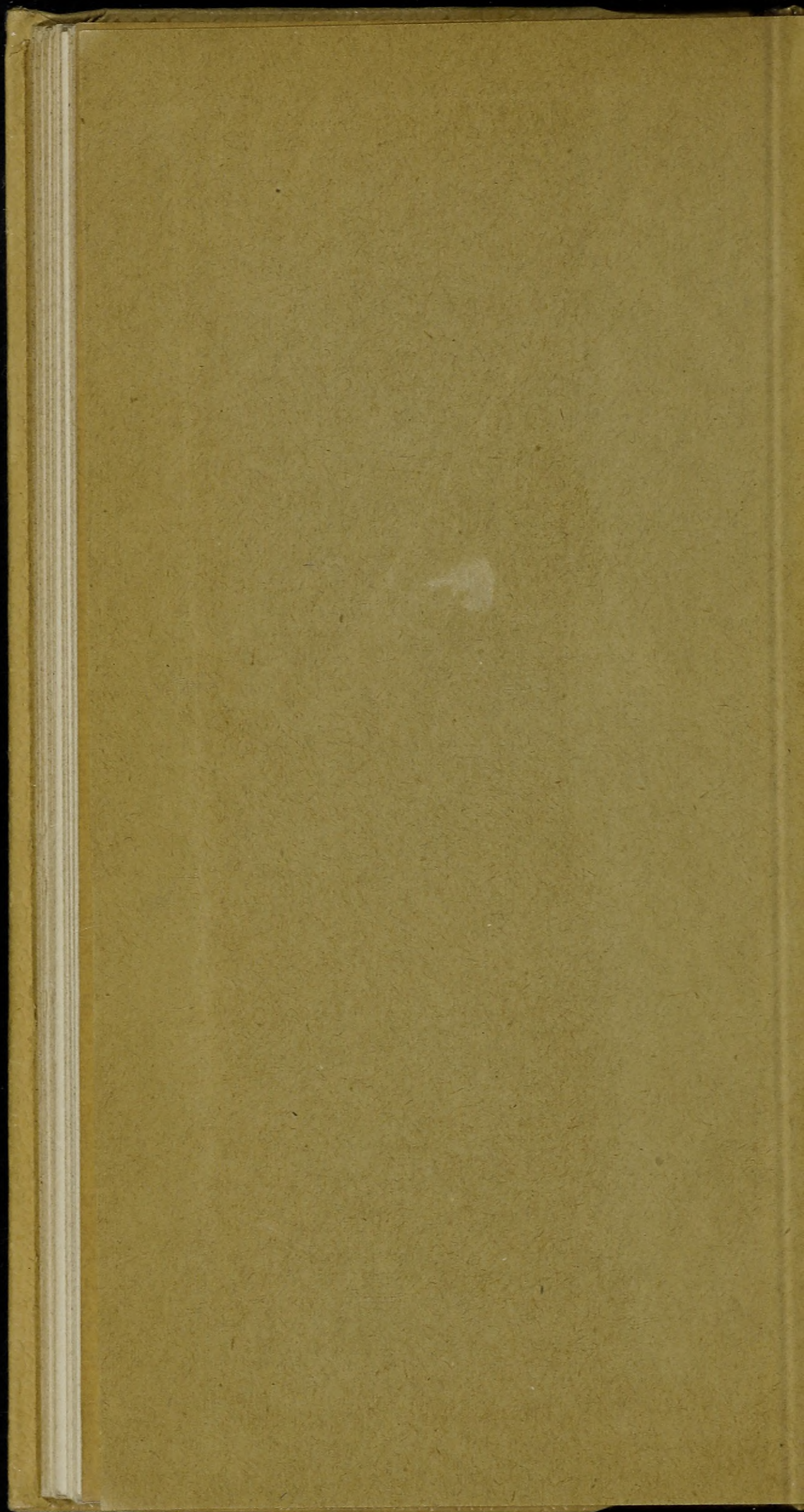


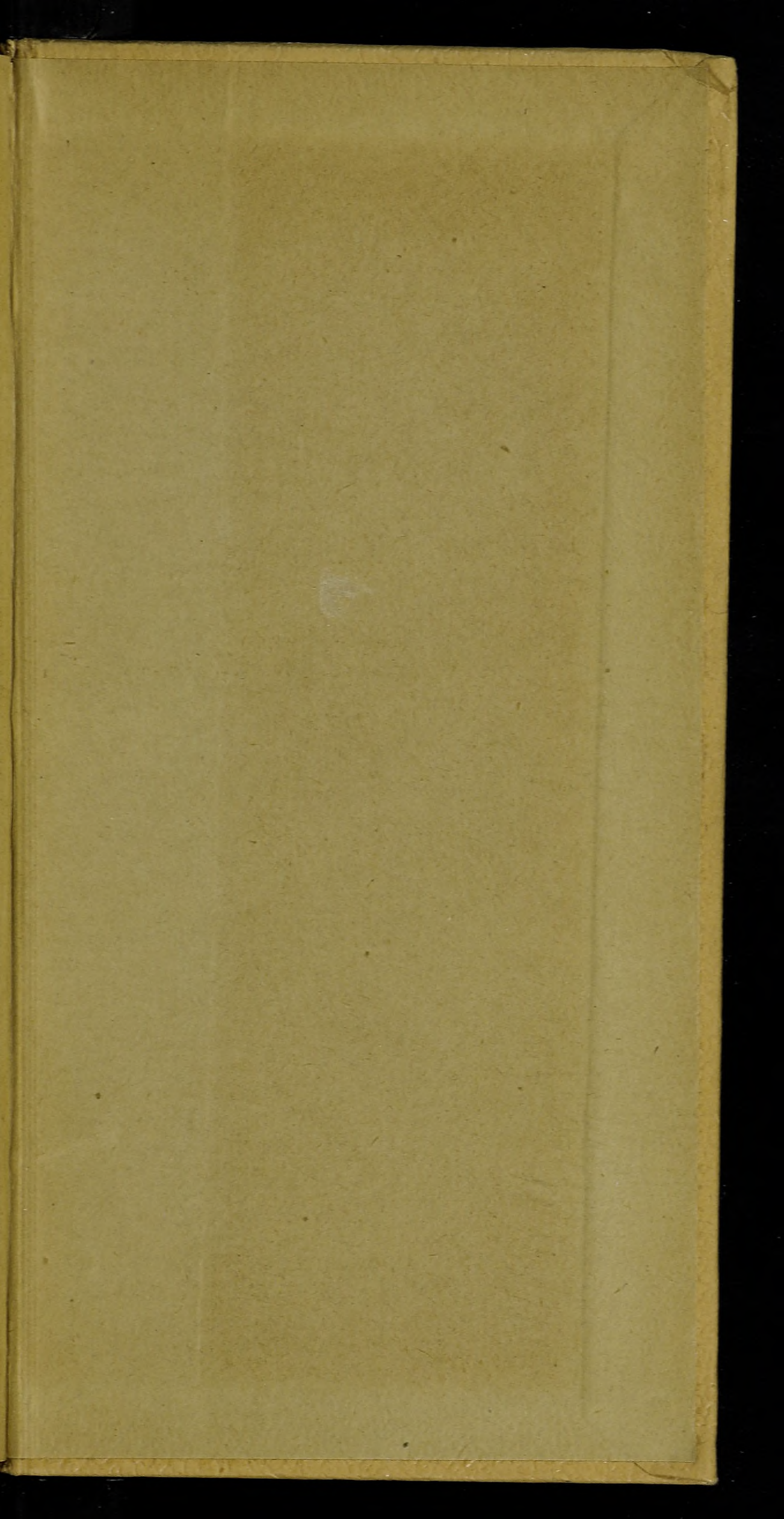
MAX NORDAU:

*Jakten efter millioner.* Roman från  
våra dagars Paris. 2 delar.  
Bemynd. öfvers. 3: 75.



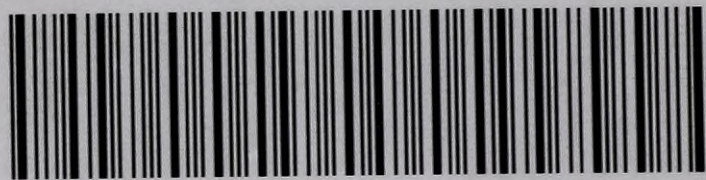








**UNIVERSITETSBIBLIOTEKET, LUND**



15000

401004588